

№ 59 (20074) 2012-рэ илъэс МЭФЭКУ МЭЛЫЛЪФЭГЪУМ и 5

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэмрэ и Правительствэрэ ягъэзет

ІэпыІэгъу афэхъущт

Адыгэ Республикэм и ЛІышъхьэу Тхьак Гущынэ Аслъан Шэуджэн районым ит къуаджэу Пщыжъхьаблэ илІыкІо куп тыгъуасэ ІукІагъ. Мы псэупІэм социальнэ-экономическэ хэхъоныгъэу ышІыхэрэм, щыкІагъэу иІэхэм къэзэрэугъоигъэхэр атегущы Іагъэх. Гумэк Іыгъоу къэуцухэрэр дэгъэзыжьыгъэн-АР-м мэкъу-мэщымкІэ иминистрэу Юрий Петровыр, УФ-м ошІэ-дэмышІэ ІофхэмкІэ и Министерствэ и ГъэІорышІапІэу республикэм щыІэм ипащэу Гъунэжьыкъо Мурат, АР-м культурэмкІэ иминистрэ игуадзэу

псэолъэшІынымкІэ, транспортымкІэ, псэупІэ-коммунальнэ ыкІи гъогу хъызмэтхэмкІэ Министерствэм ипащэ игуадзэу Николай Янушкевич Іофтхьабзэм хэлэжьагъэх.

Республикэм ит псэуп Гэхэм -ныІша фехестыносткех имеІмеє хэр, цІыфхэм ящыІэкІэ-псэукІэ нахышІу шІыгъэныр пшъэрыль шъхьа Гэу зэрэщытыр Тхьак Гущынэ Аслъан пэублэм къыщи-Іуагъ. Тикъуаджэхэм адэт сымэджэщхэм, фельдшер-акушер пунктхэм, еджапІэхэм, нэмыкІ псэуалъэхэм гъэцэк Іэжьынхэр яшІылІэгъэнхэм, ахэр зэтегъэпсыхьэгъэнхэм мэхьанэшхо зэряІэр АР-м и ЛІышъхьэ къы-ШъэуапцІэкъо Аминэт, АР-м хигъэщыгъ. Амалэу щыІэм елъытыгъэу а ІофшІэныр зэрэлъагъэ- къыхэкІыкІэ культурэм и Унэу кІотэщтыри къыІуагъ.

Пщыжъхьаблэ къикІыгъэ лІыкІо купым хэтхэм къызэрэхагъэщыгъэмкІэ, непэ анахь Іофыгъо шъхьаІэу къуаджэм иІэр зашъохэрэ псыр зэрыкІощт линием ишІын ары. Джащ фэдэу псы нэпкъыхэр гъэпытэгъэнхэм мэхьанэшхо зэриГэри къа-

АР-м и ЛІышъхьэ иунашъокІэ Пщыжъхьаблэ щыпсэухэрэм псыр аІэкІэгъэхьэгъэным, ягумэкІыгъо шъхьаІэ зэшІохыгъэным фэІорышІэщт программэм къуаджэр хагъэуцуагъ. Ащ игъэцэкІэн мы илъэсым сомэ миллион 11-м ехъу пэІуагъэхьащт.

Джащ фэдэу ошъоу щыІагъэм

чылэм дэтым иунашъхьэ зэрэкъутагъэр, ащ игъэцэкІэжьынкІэ республикэм ипащэ къадэ-ІэпыІэнэу зэрэщыгугъыхэрэр къэкІуагъэхэм къаІуагъ.

-естеф ныхоІшеєи мостыфоІ хьыгъэу АР-м иминистрэхэм я Кабинет хэтхэм ащыщхэм ТхьакІущынэ Аслъан пшъэрылъ гъэнэфагъэхэр афишІыгъэх, мы мэфэ дэдэм къуаджэм кІонхэшъ, Іофыр къызэхафынэу къафигъэпытагъ.

Пщыжъхьаблэ щыпсэурэ цІыфхэм ацІэкІэ АР-м и ЛІышъхьэу сыд фэдэрэ лъэныкъокІи ІэпыІэгъу къафэхъурэм рэзэныгъэ гущыІэхэр къыпигъохыгъэх ыкІи къуаджэм кІонэу ригъэблэгъагъ лІыкІо купым ипащэу Бэджэнэ Муратэ.

Къуаджэм непэ хэхъоныгъэхэр ешІых, ыпэкІэ лъэкІуатэ, мыщ къыдэкІыгээ цІыфыбэхэм республикэм ыцІэ дахэкІэ рарагъэІуагъ. Джащ фэдэу Пщыжъхьаблэ къыщыхъугъэхэу непэ Мыекъуапэ щыпсэухэрэм шІушІэ фонд зэхащагъ, амалэу -ыпеІ мехуалеждоаля еІлмеІв Іэгъу афэхъух.

 ТикІалэхэм бзэджэшІагъэхэр зэрамыхьэхэу, адыгагъэ тхэльэу, тызэкъотэу, тызэдэІэпыІэжьызэ тызэдэпсэун фае. Джащыгъум итхъухьагъэр зэкІэ зэшІотхыщт, — къыІуагъ ТхьакІущынэ Аслъан зэІукІэгъум икІэух.

Мы мэфэ дэдэм республикэм -естя неІшфоІ мехфыІр єшапи гъотыгъэнымкІэ Гупчэу АР-м щыІэм ипащэу Галина Цыганковам ІукІагъ. БлэкІыгъэ илъэсым гупчэм Іофэу ышІагъэм изэфэхьысыжьхэм, пшъэрылъыкІзу зыфигъэуцужьыхэрэм лъэныкъуитІури атегущыІагъ.

Мэлылъфэгъум и 4-м ехъул У ІофшІэпІэ чІыпІэ зимыІэу учетым хэтхэм япчъагъэ проценти 2,1-рэ мэхъу. 2012-рэ илъэсым ищылэ мазэ ар процент 1,9-м кІахьэщтыгъ. Процентхэм зыкІахэхъуагъэр зэхафынышъ, зэфэхьысыжь тэрэзхэр ашІынхэу ТхьакІущынэ Аслъан гупчэм ипащэ пшъэрылъ фигъэуцугъ. Ащ дакІоу, ІофшІапІэ зимыІэхэм динестие е пак и е пак пшъэрылъ шъхьаГэу къыгъэнэфагъ.

ТХЬАРКЪОХЪО Адам.

Іофыгъуабэмэ атегущыІагьэх

4-м, Адыгэ Республикэм и шІэхэрэм япшъэрылъхэр щыт-ЛІышъхьэу ТхьакІушынэ Ас- хъу хэльэу зэрагъэцакІэрэр. льан гуманитар ушэтынхэмкІэ адыгэ льэпкъым ыбзэ, икуль-Адыгэ республикэ институтым турэ, ишэн-хабзэхэр къаухъуиколлектив ІукІагъ.

Мы аужырэ илъэсхэм къакІоцІ Іофэу ашІагъэм, гъэхъагъэу яІэхэм, гумэкІыгъоу, щыкІагъэу къэуцухэрэм къатегущыІагъ институтым ипащэу Бырсыр Батырбый. Анахь шъхьаГэу къыхигъэщыгъэхэм зэрэхьазырыр. Джащ фэдэу ащыщ АР-м и ЛІышъхьэ иІэпыІэгъу ишІуагъэкІэ учреждением гъэцэкІэжьынхэр рашІылІэнхэ зэралъэкІыгъэр, ар къымкІэ мэхьанэшхо зиІэ научаужырэ шапхьэхэм адиштэу зэ- нэ ІофшІагьэхэр щымыльхэу.

Тыгъуасэ, мэлылъфэгъум и ныгъэлэжьэу мыщ Іоф щызымэнхэм фэшІ ахэм зэшІуахырэр зэрэбэр къы Іуагъ. Анахь шъхьаГэхэм ащыщэу къыгъэнэфагъ адыгабзэм изэхэф гущы-Іальэу ильэс пчъагьэрэ зыдэлэжьагъэхэм иапэрэ том къызэрэдэкІыгъэр, адрэ томитІури адыгэ литературэм итарихъ фэгъэхьыгъэ томищ хъурэ ІофшІагъэ къыдэкІыгъ. Лъэпрэзэтырагъэпсыхьагъэр. ШІэ- зэхэубытагъэу къыдэбгъэкІын-

хэ зэрэфаер Батырбый къы-Іуагъ, коллективыр зыгъэгумэкІырэ Іофыгъохэм республикэм ипащэ ащигъэгъозагъ.

-пеат, емеІымыш qeeЗ» къыр кІодыжьыщт» alo. Ар шъыпкъэ дэд, — къыІуагъ ТхьакІущынэ Аслъан. — Институтым изытет зыфэдэм сыдигъуи тегъэгумэк Гы, амалэу щыІэмкІэ ІэпыІэгъу тыкъыфэхъу. Непэ щык Гагъэхэр зэрэщыІэхэри нафэ, ау тызэготэу Іоф зэдатшІэмэ, а зэкІэри дэдгъэзыжьын тлъэкІыщт. Анахь Іофыгъо шъхьа І у къзуцухэрэм яспискэ къытІэкІэжъугъахьэмэ, хэкІыпІэу щыІэхэм тяусэщт, ІэпыІэгъу тыкъышъуфэхъущт.

Институтым иІофышІэхэр зыгъэгумэкІырэ упчІэхэр нэужым АР-м и ЛІышъхьэ фагъэзагъэх, игъэкІотыгъэ джэуапхэри агъотыгъэх.

(Тикорр.).

ГумэкІыгьохэм ынаІэ атыридзагъ

Тыгъуасэ, мэлылъфэгъум и 4-м, Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат Хьатыгъужъыкъое къоджэ псэупІэм щыІагъ. Ащ игъусагъэх вице-премьерэу Алексей Петрусенкэр, Адыгэ Республикэм псэолъэшІынымкІэ, транспортымкІэ, унэ-коммунальнэ ыкІи гьогу хъызмэтхэмкІэ иминистрэ игуадзэу Хьаткъо Рэмэзан.

Апэу социальнэ мэхьанэ зи Іэ объектхэу еджапІэм, клубым язытет, агъэцэкІэжьыгъэ гъогухэр зыфэдэхэм КъумпІыл Мурат защигъэгъозагъ. Ащ ыуж дамбэм ишІын джырэ уахътэ зэрэлъыкІуатэрэр зэригъэлъэгъугъ.

Нэужым Хьатыгъужъыкъое къоджэ псэупІэм щыпсэурэ цІыфхэм зэІукІэгъу адыриІагъ. Ащ зэкІэмкІи нэбгырэ 30 фэдиз къекІолІэгъагъ. АР-м и Правительствэ анахьэу ынаІэ зытыригъэтыгъэхэм ащыщ къоджэ псэупІэм исоциальнээкономикэ щыІакІэ зыфэдэр, псыкъиуным гумэкІыгъоу къызыдихьыгъэхэр дэгъэзыжьыгъэ зэрэхъугъэхэр ыкІи а тхьамыкІагъом къыхэкІэу зиунэ къызэхэуагъэхэм псэупІэ сертификатхэр зэраратыгъэхэр, нэмыкІхэри.

ЗэІукІэгъур зэрэкІуагъэр нахь игъэкІотыгъэу тигъэзет къыхиутыщт.

КІАРЭ Фатим.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Къэралыгъо хабзэм иорганхэм илъэсыбэрэ гуетыныгъэ фыриІзу Іоф зэращишІагъэм ыкІи общественнэ ІофшІэным чанэу зэрэхэлажьэрэм, джащ фэдэу къызыхъугъэр илъэс 70-рэ зэрэхъурэм афэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тамыгъэу «Закон. Пшъэрылъ. ЦІыфыгъ» зыфиІорэр фагъэшъошагъ Къэрэбэт Асльан Мухьаджыр ыкъом, страхованиемкІэ ОАО-у «ВСК» зыфиІорэм и Адыгэ къутамэ корпоративнэ страхованиемкІэ и Гупчэ илІыкІо.

Ильэсыбэ хьугьэу шІуагьэ къытэу къэралыгьо хабзэм иорганхэм Іоф зэращиш Іэрэм, Адыгэ Республикэм ипсэольэш І отраслэ гуетыныгъэ фыри Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тамыгъэу «Закон. Пшъэрыль. ЦІыфыгь» зыфиГорэр фагъэшъошагъ Хьаткъо Рэмэзан Гъубед ыкъом, Адыгэ Республикэм псэольэшІынымкІэ, транспортымкІэ, унэ-коммунальнэ ыкІи гъогу хъызмэтымкІэ иминистрэ иапэрэ гуадзэ.

Ильэсыбэ хъугьэу шІуагъэ къытэу Іоф зэришІэрэм, Адыгэ Республикэм икультурэ ихэхьоныгъэ ышъхьэк Іэ и Іахьышхо зэрэхишІыхьэрэм ыкІи общественнэ ІофшІэным чанэу зэрэхэлажьэрэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагъ ШъэуапцІэкъо Аминэт Щэбанэ ыпхьум, Адыгэ Республикэм культурэмк Із иминистрэ игуадзэ.

Ильэсыбэ хьугьэу гуетыныгьэ фыряІзу Іоф зэрашІэрэм, хэдзакІохэм яфедэхэм якъэгъэгъунэн яшъыпкъэу зэрэпылъхэм афэшІ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ афагъэшъошагъ:

Макарян Аршалуйс Автандил ыкъом, муниципальнэ образованиеу «Дукмасовскэ къоджэ псэупІэм» инароднэ депутатхэм я Совет идепутат;

- **Чукалин Сергей Петр ыкъом,** муниципальнэ образованиеу «Дукмасовскэ къоджэ псэупІэм» инароднэ депутатхэм я Совет идепутат.

Илъэсыбэ хъугъэу шІуагъэ къытэу гъэсэныгъэм ылъэныкъокІэ Іоф зэришІэрэм, егъэджэн-пІуныгъэ Іофыр нахышІоу зэхэщэгъзным ыштъхъэк от гъзхъагъэхэр зэрэщиш бихэрэм, технологияк от гъзхъагъэхэр егъэджэным дэгъоу зэрэщигъэфедэхэрэм апае Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытхъу тхылъ фагъэшъошагь НапцІэкьо Адам Сыхьатчэрые ыкьом, Адыгэкьалэ дэт МБОУ-у «Ю.И. Лъэустэным ыцІэкІэ щыт гурыт еджапІэу N 3-м» идиректор.

Тильэпкьэгьухэм тафэгумэкІы

Сирием зао зэрэщыкІорэр непэ шъэфэу щытэп. Ащ зэо-банэ къызыщежьэм тиреспубликэ къэкіожьы зышіоигъо тилъэпкъэгъухэм лъэіу тхылъ къатхыгъагъ. Зитарихъ чіыгу къэзыгъэзэжьы зышіоигъохэу макъэ къэзыгъэјугъэхэм яюф зэрэлъыкіуатэрэм, Сирием щыкъэбархэм тигъэзетеджэхэр зэрэтфэлъэкі эу ащытэгъэгъуазэх. Республикэм ис ныбжыкіэхэр мы гумэкіыгъом изэшіохын лъэплъэхэмэ, хэкіыпізу альэгъухэрэр зэдгъашіэмэ тшіоигьоу ащыщхэм гущыіэгьу тафэхьугь.

Цужьхьэ Охьтай, студент, Тыркуем къикІыжьыгъ:

Сирием къикІырэ къэбархэм сальэпльэ, тильэпкьэгъухэу ащ щыпсэухэрэм сыгу афэузы. Іэшъхьэтетэу тиІэхэм алъэкІ къызэрэмынэрэр тэлъэгъу, ау Іэпы Іэгъоу ц Іыфхэр къызыкІэлъэІухэрэр аратын алъэкІыщтмэ сымышІэу лъэшэу сегъэгумэкІы. Сэ АдыгесиплІ хъугъэ, а уахътэм къыкІоцІ сыкІэгъожьэу зы сыхьати къысэкІугъэп. Тилъэпкъэгъухэу къэкІожьы зышІоигъохэу, ау мыщ щы ак Гэу къы щяжэрэр зыфэдэр зымышТэу щынэхэрэм ячІыгужъ къагъэзэжьымэ, зэрэкІэмыгъожьыщтхэм сицыхьэ

Устэ Белл, студентк:

– Сыд фэдэрэ зауи къин, ащ им сыкъызыкІожьыгьэр ильэ- тхьамыкІэгъошхо цІыфхэм

къафехьы. Сирием щыпсэурэ цІыфхэр хэщагъэхэ зэрэхъугъэр льэшэу сыгу къео. Тилъэпкъэгъухэу ащ щыпсэухэрэр къэкІожьыхэ зэрашІоигъор къызгурэІо, сафэгумэкІы. Республикэм икІи купэу Дамаскэ кІогъагъэм къэбарэу къыхьыщтым сигъэгумэк Гэу сежагъ. ШТэхэу мы Іофым хэкІыпІэшІу къыфагъотынэу сэгугъэ.

Къэлэшьэо Саид, Мыекъуапэ щэпсэу:

- Шам щыкІорэ заом тхьамык Іагьоу тильэпкьэгь ухэм къафихьырэм зэкІэ адыгэхэм тегъэгумэкІы. ЦІыфхэм ягумэшотиек мехотину республикэхэм ана Гэ зэрэтетыр льэшэу сигуапэ. Льэпкъ пстэуми тызэкъош, тызэдэІэпыІэн

ШХОНЧЫБЭШІЭ Рузан.

СМИ-хэм АФЭГЪЭХЬЫГЪ

Федеральнэ законэу «Къэралыгъо ыкІи чІые калифови мехнатро сви выше выпажение выпажение выпажения выстам выпажения выпажения выпажения выпажения выпажения выпажения фэгъэхьыгъэ къэбархэр агъэфедэнхэмкІэ СМИ-хэм яГофышГэхэр ягъэгъотыгъэнхэм фэгъэхьыгъ» зыфиІорэм дыригъаштэу Къэбэртэе-Бэлькьар Республикэм СМИ-хэмкІэ и Къэралыгьо Комитет ыгъэхьазырыгъэ проектым зэреджагъэр — «Къэбэртэе-Бэлькъар Республикэм 2017-рэ ильэсым нэс СМИ-хэм я Пофыш Гэхэм гъэхъагъэхэр зэрарагъэшІыщтхэм ястратегие».

Журналистхэм яІоф нахь куоу ыкІи зегъэушъомбгъугъэу къагъэлъэгъоным фэшІ проектым техническэ, зэхэщэн ыкІи гъэсэныгъэ лъэныкъохэм афэгъэхьыгъэ Іофыгъохэр къыделъытэх.

Проектыр зэхэзыгъэуцуагъэхэм, журналистхэм яІоф икъоу зэрагъэцэкІэшъунэу амалхэр яІэхэ зыхъукІэ, республикэм ыцІэ нахьышІоу зэраГэтыштыр ыкГи зэрэзэльарагьэшГэштыр, зимылъку ащ къыхэзылъхьэ зышІоигъощтхэм япчъагъэ зэрэхэхъощтыр, зынамыгъэсыхэрэ къэбархэр республикэм зэримылъхэр тыдэ щы Іэ цІыфхэми зэрашІэщтхэр къагурэІо.

КъБР-м СМИ-хэмкІэ и Къэралыгъо Комитет ыгъэхьазырыгъэ проектыр республикэм и Правительствэ ипорталрэ Комитетым исайтрэ къарыхьагъ. ЦІыфхэм проектым нэІуасэ зыфашІынэу, ащ къыраІуалІэхэрэр арагъэшІэнхэу зэхэзыгъэуцуагъэхэр мэгугъэх. Мэлылъфэгъум и 19-м нэс проектым тегущы Іэщтых, хэхъоныгъэхэр фашГыщтых.

Япсауныгъэ щагъэп КІэлэцІыкІухэм языгъэпсэ-

фыгъо уахътэ шІуагъэ къытэу гъэпсыгъэным, ахэм япсауныгъэ -фоІ естыхпк мынестетыпест тхьабзэхэр зехьэгъэнхэм Адыгеим мэхьанэшхо щыраты. КІэлэцІыкІухэм япсауныгъэ

евтивахевтеф миневтеппевт кампанием ипрограммэ къыдыхэлъытагъэу Адыгеим щыщ кІэлэцІыкІу 30-мэ янэхэр ягъусэхэу Мыекъопэ районым ит ІэзапІэу «Лэгъо-Накъэ». КІэлэцІыкІухэм япсауныгъэ ащ зэрэщылъыплъэхэрэм, амалэу ыкІи евустестищае мехеля усста Виши шІоигъоу бэмышІэу мыщ кІогъагъэ АР-м ІофшІэнымрэ социальнэ хэхъоныгъэмрэкІэ и Министерствэ и Іофыш Гэу Абрэдж Нэфсэт. Ащ къызэриІуагъэмкІэ кІэпэнІыкІухэм япсауныгъэ гъэпытэгъэным фэгъэхьыгъэ кампанием къыдыхэлъытагъэу мы илъэсым сомэ миллиони 192-рэ министерствэм

къыфатІупщыгъ. Ащ ишІуагъэкІэ кІымэфэ зыгъэпсэфыгъо лъэхъаным кІэлэцІыкІу 530-мэ япсауныгъэ зыпкъ рагъэуцожьын альэкІыгъ, джыри мыгъатхэ кІэлэцІыкІу 780-мэ ІэзэпІэ учреждениехэм защагъэпсэфын алъэкІыщт.

Мы программэм хахьэу кІэлэцІыкІу 30 фэдизмэ янэхэр ягъусэхэу «Лэгъо-Накъэ» япсауныгъэ зыпкъ щырагъэуцожьы. Илъэси 4 — 7 зыныбжь кІэлэцІыкІухэм мэфэ 21-м къыкІоцІ ІэзапІэм зыщагъэпсэфыщт. КъэІогъэн фае зы кІэлэцІыкІум тефэрэ путевкэм сомэ мин 40 зэриуасэр. Унагъохэу щыІэныгъэм чІыпІэ къин ригъэуцуагъэхэм, сабыибэ зэрысхэм, гъот макІэ зиІэхэм якІэлэцІыкІухэм цІыфхэр социальнэу ухъумэгъэнхэмкІэ чІыпІэ органхэм путевкэхэр пкІэ хэмыльэу къаритыгъэх. Ащ нэмыкІэу урыпсэунымкІэ анахь ахъщэ макІэу

агъэнэфагъэр зэрыхьэрэ унагъом (ар непэ сомэ 5100-рэ мэхъу) къикІыгъэ кІэлэцІыкІухэм апае путевкэ уасэм ипроценти 10-р ары арагъэтырэр.

Нэфсэт къызэриІуагъэмкІэ, мы аужырэ илъэситІум «Ныр ыкІи кІэлэцІыкІур» зыфиІорэ программэм къыдыхэлъытагъэу путевкэхэр яІагъэхэп. ІэзапІэу «Лэгъо-Накъэ» мы илъэсым зэнэкъокъум хэлажьи, ащ фэдэ фитыныгъэ къыдихыгъ. Ащ ишІуагъэкІэ мыгъэ зэкІэмкІи мыщ кІэлэцІыкІуи 114-мэ янэхэр ягъусэхэу япсауныгъэ зыпкъ щырагъэуцожьын алъэкІыщт. Джыдэдэм апэрэ купым хэхьэрэ нэбгырэ 60-мэ мыщ зыщагъэпсэфы, ахэр муниципальнэ образование пэпчъ къарык Іыгъэх. Джыри тапэкІэ купищ къэкІонэу щыт. Мыхэм анэмыкІ у реабилитационнэ гупчэу «Звездный» зыфиІоу Псыфабэ дэтым Адыгеим щыщ кІэлэцІыкІуи 170-мэ янэхэр ягъусэхэу япсауныгъэ

щагъэпытэн алъэкІыщт. КІэлэцІыкІухэм япсауныгъэ игъэпытэн епхыгъэ кампанием мы илъэсым зэкІэмкІи сомэ миллиони 192-рэ пэІуагъэхьанэу агъэнэфагъ. Ащ щыщэу сомэ миллиони 109-р республикэ бюджетым, сомэ миллион 50-р федеральнэ гупчэм, сомэ миллион 32-р муниципальнэ бюджетхэм къат Гупщыщт.

КІэлэцІыкІу пэпчъ процедурэ 58-рэ ышІынэу путевкэм къыдельытэ. Ащ хэхьэ бассейныр, минеральнэ псыр, массажыр, ваннэр, ингаляциер, нэмыкІхэри.

ІэзапІэм тызэкІом, кІэлэцІы-

кІухэм кІэлэпІухэр ахэтхэу лъэныкъо зэфэшъхьафхэмкІэ шІуагъэ къыхьэу яуахътэ агъакІощтыгъэ. Мыщ ыкІоцІ дэгъоу зэтегъэпсыхьагъ, цІыфым зыщигъэпсэфыным ыкІи ипсауныгъэ зыпкъ ригъэуцожьыным фэшІ амалэу шыГэхэр зэкГэ къылыхэлъытагъэх. Унэу зыщыпсэухэрэр гуІэтыпІэх, тыдэкІи къэбзэльабз, гухахьо щыогьоты.

«Лэгъо-Накъэ» идиректорэу Анна Овсяницкаям къызэри-ІуагъэмкІэ, мыщ кІэлэцІыкІухэм зэрэщяІазэхэрэм дакІоу яуахътэ шІуагъэ къытэу агъэкІонымкІэ Іофтхьэбзэ зэфэшъхьафхэр адызэрахьэх. «Фантазерхэм яклуб» зыфиІорэ программэм Іоф ешІэ. Ащ кІэлэцІыкІум творческэ амалэу иІэр зыфэдэр, ипсихикэ изытет щауплъэкТу. Джащ фэдэу илэгъу кІэлэцІыкІухэм екІолІакІэ къафигъотыныр къин къыщэхъумэ, ар зэрэдагъэзыжьыщтым иамалхэр зэрахьэх. Мы клубым хахьэу пчэдыжьырэ гимнастикэ гъэшІэгъонхэри рагъэкІокІых. КІэлэцІыкІухэр пшысэхэм аха-

щэхэзэ, псэушъхьэхэр, бзыухэр къызэрэущыжьхэрэр, ахэм макъзу къагъзЈухэрэр къыкІашІыкІыжьызэ яжьыкъэкІуапІэхэр аукъэбзых. Джащ фэдэу кІэлэцІыкІухэм ясэнаущыгъэ зыкъызэІуихыным пае ежь-ежьырэу пшысэхэр къаугупшысынхэм, сурэт ашІыным фагъасэх.

Адыгэкъалэ къикІыгъэ Ерэджыбэкъо Розэ ипхъорэлъф цІыкІоу Руслъан игъусэу мы ІэзапІэм зыщагъэпсэфы.

– Руслъан цІыкІур ренэу чъыІэлІэ узым зэригъэгумэкІырэм къыхэкІэу мыщ тыкъэкІуагъ, — еІо янэжъ. — Дэгъоу къыще Газэх, медицинэм и ГофышІэхэм льэшэу сафэраз. Инэу сэгугъэ сипхъорэлъф цІыкІу процедурэу къыфашІыхэрэр къышъхьэпэнхэу. Мыщ тыкъэкІоным иамал къытэзытыгъэ республикэм ипащэхэм зэкІэми «тхьашъуегъэпсэу» ясlo сшloигъу. ТапэкІи республикэм ыцІэ дахэкІэ рагъаІоу, тэри ахэм тащыгушІукІзу, мамырныгъз илъэу тыщыІэнэу сэльаІо.

КІАРЭ Фатим.

makb

епутат ухъунэу уфаемэ...

льэгьоным ыкІи а ІэнатІэм фэбэнэнхэм фэшІ тиреспубликэкІэ пльэкІыштэп. Хэдзынхэм яхьы- кІи. лІэгъэ республикэ законым зэриветым — Хасэм идепутатхэр кухэр хадзых. ХэдзакІохэм яголосрэ Адыгэ Республикэм и Къэра-

Теубытагъэ зыхэлъхэу депутат кІэ укъикІызэ депутат ІэнатІэм яголосхэр ыхьыгъ. АужыритІур Ари политическэ партиеу «Едихъу зышІоигъохэм зыкъагъэ- уфэбэнэным фэшІ партие горэм ухэхьан, чанэу зыкъэбгъэлъэгъон фае. ПшІэхэнэп игъорыгъозэ нахь ащ фэдэ амал щымы Гэу п Гон лъагэу удэк Гоенэу амал уи Гэхьун-

БэшІагьэп Урысые ФедерацигъэнафэрэмкІэ, Къэралыгъо Со- ем и Къэралыгъо Думэ идепутатхэм яхэдзынхэр зыщы агъэхэр. питюу гощыгъэхэу зы мандат зи Бэ темыш Гэу ахэм къак ГэлъыхэдзыпІэ койхэмкІэ ыкІи поли- кІуагъ Урысые Федерацием и тическэ партиехэм къагъэлъэгъо- Президент ихэдзынхэр. Ахэм гъэ спискэхэм атегъэпсык Іыгъэу ягъусэхэу Адыгэ Республикэм хэдзыпІэ кой зыкІымкІэ депутат- ирайониплІ: Тэхъутэмыкъое, Красногвардейскэ, Джэджэ ыкІи хэр нахьыбэу зыхьыгъэ партие- Мыекъопэ районхэм япащэхэм хэм депутат мандатхэр нахьыбэу яхэдзынхэр щы Гагъэх. Ахэм ахэаІокІэх. Зы мандат зиІэ хэдзыпІэ лажьэхэзэ, ыпэкІэ а ІэнатІэр зекойхэмкІэ хадзыгъэ депутат 27-рэ, зыхьэщтыгъэхэм ащыщхэм джыпартие спискэхэмкІэ депутат 27- ри район пэщэ ІэнатІэр къагъэнэжын алъэкІыгъ. Ахэр Краснолыгъо Совет — Хасэм хэт. Ти- гвардейскэ районымк Э ТхьалъэреспубликэкІэ джы зэрэхъугъэм нэ Вячеславрэ Мыекъопэ райтапэкІи фэдэштмэ, УФ-м нэмыкІ онымкІэ Евгений Ковалевымрэ. исубъектхэми ащ фэдэу ащыгъэп- Тэхъутэмыкъое районым ипэщэ сыгъэщтын, зэ партие спискэм ІзнатІз фэбанэщтыгъэхэм азыфаухэфагъэмэ, хэбзэихъухьэ орга- гу текІоныгъэр къыщыдихыгъ ным пІальэу иІэр мыухыгъэу де- Шъхьэлэхъо Азмэт, Джэджэ райпутат мандатыр къыпІукІэнкІи онымкІэ Виктор Пуклич инэкьо- шІэщтыгъэ Федор Федорко идупшІэхэнэп. Арышъ, а лъэныкъом- къогъухэм анахыбэу хэдзакІохэм най бэмышІэу зэрихъожьыгъэр. ыкІи мандатхэр къэзыгъэтІылъы-

Адыгэ Республикэм и Къэралы- нэ Россием» испискэ хэтэу дегьо Совет — Хасэм идепутатыгьэх. Виктор Пуклич депутат кьодыягъэп, лэжьапкІэ иІэу Парламентым Іоф щишІэщтыгъ, хэбзэихъухьанымкІэ, законностымкІэ, жьагъ ыкІи ащ ыпкъ къикІэу АР-м -оІи мыныажеІшы доІстые сІпыІР фыгъохэмкІэ комитетым итхьаматэ игодзагъ. Шъхьэлэхъо Азмэт зы мандат зиІэ хэдзыпІэ коимкІэ депутатэу хадзыгъагъэмэ, Виктор Пуклич партиеу «Единэ Россием» испискэ хэтэу депутат мандат зыІукІагъэхэм ащыщыгъ.

Хьапсырэкъо Мурати АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатыгъ. Политическэ партиеу «Единэ Россием» ипартие къыгъэлъэгъогъэ спискэм хэтэу депутат мандат зыІукІагъэхэм ащыщыгъ. Парламентым япшІыкІущэнэрэ зэхэсыгъоу иІагъэм ар итхьаматэу Хъут Юрэ а упчІэм УФ-м ФедерациемкІэ и Совет хэтыщтэу щыхадзыгъ. Республикэм щыпсэухэрэм гухэк Іышхо ащыхъугъ Къэралыгъо Советым Хасэм и Тхьаматэу Іоф зы-

путатэу хадзыгъагъ. Аужырэр хэмытэу, адрэ зыцІэ къетІуагъэхэр хадзырэ ІэнатІэхэм аІухьагъэх, -естар не Ілецести мехапаресшия и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат мандат къагъэтІылъыжын фаеу хъугъэ. ЫпшъэкІэ къыщытІогъэ пстэумкІэ джы тыкъекІолІагъ джэуап къызэттыжьы тшІоигъо упчІэу зыфэдгъэуцужьыгъэм. Хэтха зимандат къэзыеІпыІра мехестыськы ачІыпІэ джы ихьащтхэр ыкІи сыдэущтэу а Іофыр зэхэщэгъэщта? УпчІэм тэри къетІолІэн тэшІэ, ауми Іофым нахь хэшІыкІ фызиІэу ыкІи ар зиІофшІэнэу щыт ІэнэтІэзехьэм — Адыгэ Республикэм хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие иджэуапэу законым ыгъэнафэрэр къедгъа о тш Гоигъоу зыфэдгъэзагъ.

Ащ къызэрэтиІуагъэмкІэ, партиехэм къагъэлъэгъогъэ спискэхэм ахэтхэу Къэралыгъо Советым — Хасэм идепутатэу хадзыгъагъэхэу шысэнхэ алъэк Іышт.

-ысу сТиек еТиесшпы уехестысьж щетІуагъэхэм ачІыпІэ ихьащтхэр хэдзынхэм яхьылІэгъэ законым зэригъэнафэрэм тетэу зэхащагъэ ыкІи АР-м хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие ахэм депутат мандатхэр аритыгъэх. Спискэм хэтыгъэхэм зэкІэлъыкІуакІэу яІагъэм тегъэпсыкІыгъэу ахэр къыхахыгъэх, джы Парламентым иІофшІэн ахэр хэлажьэх. ЫпшъэкІэ зыцІэ къыщетІуагъэхэм зы мандат зиІэ хэдзыпІэ коимкІэ депутат мандатыр къыдэзыхыгъэу зы нэбгырэ ахэт. ЗыфатІорэр джы Тэхъутэмыкъое районым ипащэу темкА оахелеахаШ еqеІшык фоІ. Ар зы мандат зиІэ хэдзыпІэ коеу номерэу 25-м депутатэу щыхадзыгъагъ. Законым зэригъэнафэрэмкІэ, ащ ычІыпІэ ихьащтыр чъэпыогъум хадзыщт. Законым къызэриІорэм тетэу, хэдзынхэр зыщыІэщтхэ мафэр къэсынкІэ къэнагъэр мэфи 100-м нахь мыбэу ыкІи мэфэ 90-м нахь мымакІ у хэдзынхэр зэрэщы Іэштхэр АР-м хэдзынхэмкІэ и Гупчэ комиссие бэдзэогъу мазэм ыгъэнэфэщт. Арышъ, а мандатым икъыдэхын фэбанэ зышІоигъохэр пхырыкІынхэм фэшІ амалэу яІэхэм джы къыщегъэжьагъэу ягуп-

(Тикорр.).

ТИФЭЮ-ФАШІЭХЭР СЫДЭУЩТЭУ ТФАГЪЭЦАКІЭХЭРА?

Мыльку щымы1эу зэтебгъэуцожьышъущтэ

Акъылышіу зиіэ хъызмэташіэм іажэр — гъэмафэм, кур кіымафэм егъэхьазырхэу ары гущыіэжъым къызэриіорэр. Ащ тетэу узекіозэ игъом зыфытебгъэпсыхьэмэ, кІымафэри зэрадыхэтэу, илъэсым илъэхъэнэ пстэури дэеп. Ау аужырэ илъэс зэкіэлъыкіохэм Къыблэ шъолъырым чіыопсым зызэрэщызэблихъугъэм кіымафэхэр ренэу шъэбэщтхэу, Іажэри тимыщыкіэгъэщтэу къытщигъэхъоу ыублагъ. 2012-рэ илъэсым икіымафэу къызэтынэкіыгъэм а еплъыкіэр хэукъоныгъэу зэрэщытыр къыдгуригъэlуагъ. Зэрэчъыlагъэм къыхэкlэу, мэзитlум къыкіоці Мыекъуапэ щыпсэухэрэр зашъохэрэ псымкіэ къинышхо хэтыгъэх. Мыекъопэ къэлэ «Водоканалым» бэрэ техъоныгъэкіи, ащ иіофышіэхэр амалынчъагъэх, зэкіэри зыфэкіожьыщтыгьэр къушъхьэ лъагэхэм тызашъорэ псыр къызыщыхэчъырэ чіыпіэу иіэхэр чъыіэм зэригъэщтыгъагъэхэр, псырыкіопіэ зэхэтым псыр къихьан зэримылъэкІыщтыгъэр ары.

Адэ къыкіэлъыкіощт илъэсми джырэм фэдэу чъыіэ хъумэ, сыда телъхьапіэ тшіыщтыр? «Псыр къызыхэчъырэ чіыпіэр щтыгъэ» тіозэ зытыухыижьыщта? Къызэтынэкіыгъэ кіымафэм тапэкіэ нахь пасэу шіэгъэн фаеу пащэхэр зэригъэгупшысагъэхэм, хэкlыпlэу ашіыштхэм, гухэльхэу агьэнафэхэрэм защыдгьэгьуазэ тшІоигъоу Мыекъопэ къэлэ «Водоканалым» ипащэу Нэгъой Муратэ зыlудгъэкlагъ.

ыуасэ уиджыбэ къызэримыхьакъытатын зэрамыльэк Гыгъэм ежьхэми чІэнэгъэшхо зэраригъэшІыгъэр тшІэзэ, предприятием икассэ ихьан ыльэкІыщтыгьэ ахъщэу чІэнагъэ ашІыгъэр зыфэдизымкІэ апэ Муратэ теупчІыгъ.

дехеІшвф-оІефк мехфыІЦ зэрифэшъуашэм тетэу афэгъэцэкІэгъэнхэмкІэ пшъэрылъэу тиІэр гъэр шъхьэузышхоу тиІагъ, къеІуатэ тигущыІэгъу. — Ау ащи ІофшІапІэхэм икъоу зэрафэтымыкъыкІоцІ сомэ миллиони 10 изакъоп. Артезиан къычІэщыпІэ-

ІумыгъэкІыгъэ продукцием роэнергиемкІи хъарджышхо тшІыгъэ. ЫпэкІэ электричествэм фэшІ щтыр ыкІи ащ къыхэкІэу псыр ттыщтыгъэм сомэ миллиони 7-кІэ нахьыбэ хъугъэ джы ттын фаер. Ащ фэдиз чІэнагъэр къызэридгъэкъужьын амали, хэкІыпІи ти-Іэу слъытэрэп.

Ащ пыдзагъэу Муратэ къызэри-ІуагъэмкІэ, къушъхьэм къикІырэ псыр къалэм къызэрэлъы Іэсырэ къырыкІуапІэхэм зи къяхъулІагъэп. Системэм непи дэгъоу Іоф ешІэ, къалэм псыр икъоу къы-ІэкІахьэу ыублэжьыгъ. Шъыпкъэ, къыхэчъыпІэхэм джыри икъоу изакъоп. Псыр къэлэдэсхэм, мыжъужынгьэхэр яГэх. Джы анахь зыгъэгумэк Іыхэрэр чъы Іэшхом тІупщыгьэм къыхэкІэу, мэзитІум ильэхъанэ псыр зыщарыщтыхьэгъэ чІыпІэхэу къалэм щызэ-11 фэдиз чІэнагъэ тшІыгъэ. Ащи бгырыщыгъэ псырыкІуапІэхэм лар печения в пределения в пред хэм ренэу Іоф ядгъэшІэн фаеу АльэныкъомкІэ тхьаусыхэу иІэзэрэхъугъагъэм къыхэкІэу, элект- хэри къытфиІотагъэх. Трубэхэр

хъун фаехэр, ау пэІуагъэхьан лэ кІоцІым щызэбгырыщыгъэ мылъку зэрэщымыІэм къызэты- псырыкІуапІэхэу жъы хъугъэхэр ре ажэх ык Іи ахэр ренэу нахь зэрыдгъэк Іэжьын мылъку зэдгъохъыбэй мэхъух.

тетыдзэ тшІоигъуагъэр джы кІымафэм идесэхэм къагъэуцугъэ упчІэхэр зэрэдагъэзыжьыщтхэ шІыкІэр, нэмыкІэу къэпІон хъумэ, тапэкІэ зэшІуахын фаеу альытэрэ Іофыгъохэр ары.

ДжырэкІэ мылъкумкІэ хэ--еІнш идот естафенест еІпыІх пышъ, гъэцэкГэжьыгъэхэ хъущтмыхъущтыр къэсІон слъэкІыштэп, — elo Муратэ. — Ау шІэ-гъэн фаеу къэуцурэ пшъэрылъхэм уащызгъэгъозэн слъэкІыщт. Апэрэр артезиан къычІэщыпІэхэр гъэцэкІэжьыгъэнхэ зэрэфаер ары. Ахэр къызэтынэкІыгъэ лІэшІэгъум ия 70-рэ илъэсхэм агъэпсыгъагъэх, жъы хъугъэх, бэ яшІы- лэ администрацием ипащэ дэжь а хэр къэк охэшъ, тауплъэк у, ахълІэжьыгъэн фаеу щытыр. Анахь Іофыгъохэм защытегущыІагъэхэр. щэ зэрэтимыІэм къыхэкІэу псымакІэми, а ІофшІэнхэм сомэ Ащ ыуж Адыгеим и ЛІышъхьи къычіэщыпІэр къызэрэтымышІы-50 фэдиз апэІугъэхьэгъэн фае. Ахэр пшІыкІух мэхъух, джыдэдэми Іоф ашІэ. Капитальнэу дгъэцэкІэжьынхэ зытлъэкІыкІэ, псэу къатырэр кубометрэ мини 5—8 фэдизкІэ нахьыбэ хъущт. Псы лыеу къалэм иІэр нахьыбэ -еашп еденоІтк Ішеф мынеалыІш рыльэу къзуцурэр Кужорскэ Сергиевскэ Іэгьо-благьом чІычІэгьыпсэу чІэтыр зыфэдизыр зэгъэшІэгъэныр ары. А ІофшІэныр рагъэжьэгъагъ, ау ыкІэм нагъэсыгъагъэп. Теорием тетэу къызэра-ІорэмкІэ, ащ псэу чІэтым чэщзымафэм кубометрэ мини 100 фэ-рэу зэшІохыгъэн фаер Мыекъопэ районымкІэ къикІырэ ятІонэрэ псырыкІуапІэу рагъэжьагъэр ухыжыгъэныр ары. Мы къэсІогъэ пстэур зэшТохыгъэным мылъкушхо ищыкІагь. Тэ федэу къэ-

тылІэжьырэп. Федэу къэтхьы-Пстэуми анахьэу тэ тына Зы- жырэр зэк Зэх хэб зэ Захьхэм, лэжьапкІэм, энергозехьэхэм апэІохьэ къодый. Мары илъэсищ хъугъэ цІыфхэм ялэжьапкІэ зы сомэ зыхэтымыгъэхъуагъэр. ЦІыфхэр ІокІыжьых, атедгъэтІысхьан щымыІ у техникэр щыт. Бэ джаш фэдэ къиныгъоу тызэрихьылІэхэрэр, ау ахэр тэ тикІоцІ Іофыгъо--ниноалеГшеалимоГшп о ,ашех хэкІи мэхъу.

«Водоканалым» ипащэ къызэриІотагъэмкІэ, псыр икъоу къатын амылъэкІэу зыщэт лъэхъаным къалэм щызэхащэгъэ оперативнэ штабым хэтхэр шІэгъэн фаехэм, хэкІыпІэхэм алъыхъущтыгъэх. Мэфэ зытІу нахьыбэ хъугъэп къэ-MPI TOURIM EXPRIMITALES AND SPITALES кІэгъагъ. Пшъэрылъ къафишІыгъ тапэкІэ зэкІэ шІэгъэн фаехэр ык Гимылькоу ищык Іэгьэщтыр зыфэдизыр къизыІотыкІырэ запискэ ыгъэхьазырынышъ, арихьылІэн фаеу. Ащ ыуж зэдегупшысэщтых ыкІи агъэнэфэщтых пстэуми апэ и вагъэшъын фэе Іофыгъохэр ыкІи мылъкумкІэ хэкІыпІэ шІыгъэн фаехэр.

Сыд пшІагъэкІи бюджет мылъкушІу хэмылъхьэу зигугъу къэтшІырэ къиныгъор «Водоканалым» ыкІуачІэкІэ зэшІуахын алъэкІыштэп

Коммунальнэ фэІо-фашІэкы жылы жайын жайы цІыфхэр мэтхьаусыхэх, гъэкІуатэ Муратэ икъэІотэн. Ахэм къазэрэхахъорэм тэ зи федэ къытфихьырэп. Титарифхэм къахэхъон алъэкІынэу агъэнафэрэр тхыжыырэмкІэ ар зэшІотхын инфляцием бэкІэ нахы макІ. Ар

жъы хъугъэх, бэшІагъэ зызэбла- тлъэкІыщтэп. Ары пакІошъ, къэ- зы. ЯтІонэрэмкІэ, электроэнергием, газым ауасэу тэ ттырэр тифедэмэ къахэхъощтым фэдэ пчъагъэкІэ нахьыб. Тиэкономикэ дэеу зэрэгъэпсыгъэм фэшІ къэлэ бюджетыр мылькукІэ къыддеІэн фаеу къыпщэхъункІи мэхъу. Ау ащ тетэу хъун ылъэкІыщтэп титарифхэм агъэнэфэрэ уасэхэр цІыфхэм проценти 100-м нэсэу атыхэу гъэпсыгъэшъ. Джы зэрэщытымкІэ, федэу къэтхьыжьырэр зэрэмакІэм къыхэкІэу, предприятиер зыкІызэхэщагъэмкІэ пшъэрылъэу иІэхэр икъу фэдизэу ыгъэцэкІэнхэ ылъэкІырэп. Ащ емыльытыгьэу, тызыупльэкІурэ организацие пстэуми законым тетэу Іоф ашІэшъ, щыкІагъэ горэ къызэрэхагъэщыгъэм лъыпытэу тагъэпщынэ. ГущыІэм пае, чІыопсыр къэухъумэгъэным льыпльэрэ къулыкъум иІофышІэним емоэ уедилгат Гијеф медзалх 30 ттын фаеу тхыль къыратхыкІы. Тазырыр ттын фаешъ, ахъщэ зэрэтимыІэм ыкІи типшъэрылъ зэрэтымыгъэцэкІагъэм тІогъогогъо зэрар тегъэшІы. Джащ тетэу непэ щыІэныгъэр зэхэлъэшъуагъ.

ЫпшъэкІэ къыщытІуагъэхэр къызэфэпхьысыжьынхэ хъумэ, кІзухэу фэпшІыштыр нафэу щыт: пшІэн фаер ашІэ, зэрэпшІыщт шІыкІэр ашІэ, зышІыщтыр ашІэ, ау амышІэрэр мылькоу пэТуагъэхьащтыр къыздикІыщтыр ары. Къалэм илс хъызмэт зэтегъэпсыхьажьыгъэным фэшІ ящыкІэгъэщт мылъкур зыфэдизымкІэ тызеупчІым Муратэ къызэриІуагъэмкІэ, сомэ миллион 300 фэдиз къагъотын алъэкІмэ, уицыхьэ тебгъэлъы хъчнэч псы хъызмэтыр зэтырагъэпсыхьажьын алъэкІыщт.

СЭХЪУТЭ Нурбый.

МЭФЭКІ ЗЭХАХЬЭХЭР

Батырбый, адыгабзэмрэ тхы-

бзэмрэ ямэфэкІ къызэрэди-

лъытэу, мыщ фэдиз цІыфыр хъяркІ зэрэзэІукІагъэр игъоу

ылъэгъугъ. Зипэщэ институтымрэ Льэпкъ библиотекэм-

рэ ащкІэ Іофыбэ зэрашІагъэр къыІуагъ. Непэ адыгэ льэп-

къым бэ къызэрэдэхъугъэм,

адыгабзэкІэ апшъэрэ ыкІи гу-

рыт сэнэхьат зэгъэгъотып Гэ

еджапІэхэр щыІэхэ зэрэхъу-

гъэхэм, тхылъхэр, гъэзетхэр,

журналхэр къызэрэдэк Іыхэрэм уигъэгушхоу ылъытагъ.

зыкІэхьопсыщтыгьэхэр тэ непэ къэтльэгъужьыгъ, — къыІуагъ

Батырбый. — Пачъыхьагъум

илъэхъан Сихъум бэ къинэу

рагъэщэчыгъэр, илъэс 25-рэ

хьапсым чІагъэсыгъ. Ay eтla-

ни Сэфэрбый зыкІи илъэпкъ

е хабээм ащ паекІэ ыкІыб

афигъэзагъэп, цІыф гъэшІэгъоныгъ, рензу шІум щыгу-

Іэшъхьэмэфэ Даутэ шІэны-

гъэшхо зыбгъодэлъыгъэ ыкІи

зыгъэфедэжьыгъэ цІыф гупсэ-

фыгъ. Шъыпкъэ, урыс гъэсэ-

гъэшхоу Яковлевым Іоф зэрэ-

дишІагъэм ишІуагъэ къэкІуагъ. Ау Даутэ илъэкІ икъоу римы-

хьылІагъэмэ, адыгэбзэ шІэныгъэмкІэ ащ фэдиз гъэхъагъэ ти-

Іэщтыгъэп. Іэшъхьэмафэм

адыгэ фонологием игъэпсын,

бзэм изэхэфынкІэ ишІушІагъэ гъунэнчъ. Мыхэр Іофым ысты-

гъэх, — ыІуагъ Бырсырым. — Ядахэ зэрэт Горэр сигуалэ. Непи

гъэсэгъэшхохэри, еджэгъэшхохэри тиІэх, ахэми яфэшъуашэу

Сихъу Сэфэрбыйрэ Іэшъхьэ-

ягугъу тэшІы.

гъыщтыгъ, паплъэщтыгъ.

- Сихъур, Іэшъхьэмафэр

ЪЭПКЪ мэфэкІым хэлэжьагъэх адыгэ интеллигенцием щыщхэр, АРИГИ-м ишІэныгъэлэжьхэр, АКъУ-м ильэпкъ факультет ыкІи Адыгэ кІэлэегъэджэ колледжэу Андырхъое Хъусен ыцІэ зыхьырэм къарыкІыгъэ кІэлэегъаджэхэр, студентхэр.

Лъэпкъ мэфэкІыр псэлъэ фабэкІэ къызэІуихыгъ ащ изэхэщэн-гъэхьазырын фэгъэзэгъагъэу, республикэ библиотекэм и Іофыш І эу Кущмэз Аминэт. Убзэ, уитарихъ, уикультурэ пшІэнхэр зэрэнасыпыр къы-Іуагъ. Игуапэу гущыІэр ритыгъ зэхахьэр зезыщэщтэу, филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, адыгэ филологием икафедрэ ипащэу, профессорэу ХьакІэмыз Мирэ Нухьэ ыпхъум. Адыгабзэмрэ тхыбзэмрэ я Мафэ хагъэунэфыкІы зэрэхъугъэр лъэбэкъу инэу, амалыбэ къэзытэу зэрэщытыр кІигъэтхъыгъ, мэфэкІ дахэмкІэ пстэуми ар къафэгушІуагъ.

Бэрэтэрэ Хьамидэ иусэу «Синыдэлъфыбз» зыфиІоу льэпкь факультетым истуденткэу Щарыкъ Маринэ къызэджагъэр мэфэкІым егъэжьапІэ фэхъугъ.

Доклад шъхьа Гэу «Бзэш Гэныгъэм илъэгьохэш» (Іэшъхьэмэфэ Даутэ ищыІэныгъэ ыкІи итворческэ гъогу афэгъэхьыгъэр) филологие шІэныгъэхэмкІэ кандидатэу, адыгэ

Адыгабзэмрэ тхыбзэмрэ ямэфэк мафэ ишапхъэ итэу, къызэтынэкІыгъэ гъэтхэпэ мазэм тиреспубликэ Іофтхьэбзэ гъэшІэгъоныбэ щызэхащагъ. Мы программэм хэлъытагъэу гъэпсыгъагъэ гъэтхапэм и 28-м, мэхьанэ зиІэ зэхахьэу Лъэпкъ библиотекэм щы**Іагъэр. Ар адыгабзэм лъэгъош**іу пхырызыщыгъэхэ цІыф еджэгъэ-гъэсагъэхэу, Адыгэ хэкум гъэсэныгъэр

щыпхъыгъэным, мышіэныгъэр щыгъэк одыгъэным зи ахьышхо хэлъ адыгэ просветителэу Сихъу Сэфэрбый къызыхъугъэр илъэси 125-рэ ыкІи адыгабзэр научнэу зэхэфыгъэным, зэгъэшіэгъэным, гъогу занкіэ тещэгъэным хьалэлэу дэлэжьэгъэ бзэшіэныгъэлэжьэў іэшъхьэмэфэ Даутэ илъэси 115-рэ зэрэхъугъэхэм афэгъэхьыгъагъ.

кІыхэу, бэ зыфэукІочІыгъэу зэрэщытхэр къы Іуагъ. Я Іофш Іагъэ къыриІотыкІыгъ.

Гуманитар ушэтынхэмкІэ Адыгэ республикэ институтым инаучнэ ІофышІэу Хьасэнэ Къутас «Сихъу Сэфэрбыйрэ ХыдзэлІ Ибрахьимэрэ ябук-

АПЭрэ

ЛЪЭГЪОХЭЩЫГЪЭХ

кафедрэм идоцентэу ХьакІэмыз Мирэ Андзаур ыпхъум къышІыгъ.

ихэгъэхъонрэ Сихъу Сэфэрбыйрэ Іэшъхьэмэфэ Даутэрэ я**Іахьэу хэльыр**» зыфи**І**орэ къиІотыкІыныр къышІыгъ филологие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, академикэу, УФ-мрэ АР-мрэ наукэмкІэ язаслуженнэ ІофышІэшхоу, АРИГИ-м бзэмкІэ иотдел ипащэу Гъыщ Нухьэ. Сихъу Сэфэрбыйрэ Іэшъхьэмэфэ Даутэрэ яадыгэ льэпкь ыпашьхьэ шІушІэгьэшхо зэрэщыря Гэр, анахьэу Сихъур непэрэ мафэхэми тигъозэрыплъэу къызэрэнэжьырэр, мы нэбгыритІур зэгъусэу, зэдиштэу лъэпкъым Іофышхоу фашІагъэм фэдиз фэзышІагъэ зэрэщымы Гэр Нухьэ игущы Гэр -ыфыІр . алышсалихышысы гъэкІи, яакъылкІи, яшІэныгъэкІи узлъызыщэн зылъэ-

варь» зыфиІорэ темэр къыІотагъ.

МэфэкІ зэхахьэр лъагъэкІо-«Адыгабзэм изэгъэшІэнрэ тагъ АР-м культурэмкІэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый, нэмыкІхэми.

Гъазый игущыІэ анахь къыхэщыгъэр ежь студент зэхъум мыщ фэдиз лІы гъэсагъэу Сихъу Сэфэрбый ыцІэ зы егъэджэн программэ горэми зэрэхэмытыгъэр ары. Адыгэ пединститутым филологиемкІэ ифакультет щеджэзэ, Сихъум ытхыгъэхэу къыхамыутыгъэхэм ащыш Іэпэрытхыхэр къагъотыхи, зэреджэгъагъэхэр къы Іожьыгъ. Сихъу Сэфэрбый шІэныгъи, лІыгъи зыхэлъ цІыф зафэу, лъэпкъ Іофыгъор зигумэкІэу, зышъхьэ имыкІэу зэрэщытыр джащыгъум апэрэу ышІэгъагъ. Ауми, къиным пэшІуекІозэ Сэфэрбый фэлъэкІыщтыр лъэпкъым зэрэфишІагъэр, ежь ялъэхъанк Гэ Сихъум- хъумрэ Гэшъхьэмафэмрэ афэ-

рэ Іэшъхьэмафэмрэ бэдэдэ апшъэ зэрифагъэр, апэрэмэ зэращыщыгъэхэр, шІоу ашІагъэр пщыгъупшэнэу зэрэщымытыр ыгъэунэфыгъ.

МэщфэшІу Нэдждэт Си-

гъэхьыгъэ мэфэкІ зэхахьэм гъэшІэгъоныбэу щызэхихыгъэм ыгу къызэрагъэбырсырыгъэр, ахэм бэрэ ышъхьэкІэ джыри къызэрафигъэзэжьыщтыр къыІуагъ. ЗэкІэ щыІэ амалхэр гъэфедагъэу къыткІэхъухьэрэ ныбжьыкІэхэм ащ фэдэ цІыфышхохэм ацІэ, ягъэхъагъэ ягъэшІэгъэныр, афиІотыкІыгъэныр тэрэзкІэ ылъытагъ.

Сихъу Сэфэрбый иІахьыл гупсэу, исэнэхьаткІэ хирургэу, Адыгэ республикэ сымэджэщым иврачэу Сихьу Евгений уешы ажет В. ага Ментер жет В. ага жет В. аг Сихъу Сэфэрбый ищыІэкІагъэм, иІофшІэкІагъэм, къинэу ышъхьэкІэ ыщэчыгъэхэм, а зэкІэмэ къамыуфэу сыдигъуи илъэпкъ зэрэфэшъыпкъагъэм зэращыгъуазэр, зэрагъэгушхорэр къыІуагъ, мыщ фэдэ мэфэкІыр зэхэзыщагьэхэм, ащ хэлэжьагъэхэм «тхьашъуегъэпсэу» къариІуагъ.

АРИГИ-м идиректорэу, шІэныгъэлэжьышхоу Бырсыр хыгъэх.

мэфэ Даутэрэ лъэпкъшІэныгъэм, адыгабзэм яапэрэ лъэгъохэщыгъэх. ШІур кІодырэп, сыдигъоми зылэжьыгъэм ар ІокІэжьы. Мы мэфэкІ шІагъоу зэхащэгъагъэм адыгабзэм илъэгъохэщхэр лъэпкъым зэрэщымыгъупшэхэрэр къыгъэлъэгъуагъ.

МэфэкІыр джыри нахь къыгъэбаигъ шІэныгъэлэжьэу Едыдж Батырай псэльэ фабэм игъусэу, итхылъэу «Черкесия в картинах» зыфиГорэр Лъэпкъ библиотекэм идиректорэу Къыкъ Бэлэ зэрэфигъэшъошагъэм, яфонд хахъо зэрэфишІыгъэм.

Мыщ фэдэ мэхьанэ зыхэлъ зэхахьэхэр арыба тІэкІу-тІэкІузэ лъэпкъ тарихъ нэкІубгъо хъужьыхэрэр. Адыгэ орэд дахэхэмк Іэ Іофтхьабзэр аухыгъ.

> МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр мэфэкІым Іэшъынэ Аслъан къыщытыри-

БЫСЛЪЫМЭН

Адыгэ Республикэм ыкІи Пшызэ шъолъыр ащыпсэурэ быслъымэнхэм я Диндэлэжьапіэ икіыгъэ илъэсым Іофэу ышІагъэм тигъэзет игугъу къыщытшІыгъ. Джы илъэсыкі у тызыхэтым мыхэм пшъэрылъэу зыфагъэуцужьыхэрэм, Іофыгъуакізу зэшіуахы ашіоигъохэм къатедгъэгущы агъ муфтиеу Емыж Нурбый.

ІэпыІэгъу афэхъущтых

Тэхъутэмыкъое районым ит поселкэу Инэм щыпсэущтыгъэ динлэжьэу, Іимамэу Пщыпый Ахьмэд бэмышІэу идунай ыхъожьыгъ. Ащ ишъхьэгъусэ илъэситІукІэ узэкІэІэбэжьмэ, дунаим ехыжьыгъ. Мыхэм шъэожъыерэ (илъэс 16 — 17-м ит, колледжым ыпкІэ ытызэ щеджэ) пшъэшъэжъыерэ (ильэс 18 — 20 ыныбжь, медучилищым чІэс) къакІэныгъ. Джы мы ныбжьыкІитІум апшъэ дэлъ хъугъэ унэгъо псаур зыгъэтхьаусыхэрэ Іофыгьохэр зэкІэ. Мыхэм ящы ак Іэ хъущтым узегупшысэкІэ, ІэпыІэгъу зэрящыкІагъэм щэч хэлъэп.

- Хьадэр зытэгъэтІылъым ыуж быслъымэнэу хьадагъэм къекІолІагьэхэр къэтыугьоихи, еІо Н. Емыжым, — тадэгущы-Іагъ къыддырагъэштагъ ыкІи — Алыгэ Республикэм мэшыт 40-у итым зэкІэльыкІоу бэрэскэшхуитІум цІыфхэр ащыдгъэугъоенхэу итхъухьагъ. Ахъщэм ибагъэ тытегущы Гэрэп, ц Гыфым ІэпыІэгъу ышІыныр ары пстэуми анахь шъхьаІэр. Къэхъугъэу мылІэжьын щыІэп. Ащ фэдэ къин къызыфэкІуагъэм тыдеІэу ти--еІтеси дебах естистка тапест тыжьын, зедгъэсэжьын фае. Ащ тетэу мылъку зэхядгъэлъхьащт, -е тот зиГэ динлэжьхэми тот-Іущт, тфэугъоирэм фэдиз тыугъоинышъ, счет къызэІутхынышъ, ахъщэр итлъхьащт. Іимамэу Абэзэ Нэджмудин, Мышъэ Асфар (мыр Тэхъутэмыкъое районым илІыкІоу ДУМ-м исовет хэт) ыкІи ежь инэмхэм яефэнд апшъэ итлъхьащт мазэр зикІыкІэ, счетым ахъщэ къырахымэ, кІалэхэм ящыкІэгъэщтым, коммунальнэ фэІо-фашІэхэм ауасэу атын фаем пэГухьащтыр аратызэ ашІынэу. Тхьэм ыІомэ, мыщ фэдэ ІэпыІэгъур шапхъэ тшІын тыгу хэлъ.

Муфтиим къызэриІорэмкІэ, мы Іофыгъом ибэ-нахьыбэу ыуж зыкІихьагъэхэр цІыфхэр зэдеІэжьынхэм къыфэгъэущыгъэнхэм фэшІ. Мары бэрэ зэхэтэхы, тэльэгъу: ІофшІапІэм Іутыгъэ цІыфыр фыкъуагъэмэ, хьадагъэм игъом сомэ заулэ аугъои, а тІэкІур афахьышь, ащ ыуж зэкІэ мэкІодыжьы.

ЗэдеІэжьыныгъэм зыкъедгъэІэтыжьын фае, ащ мэхьанэшхо иІэшъ, — еІо муфтиим. – Тыщэгугъы мыщ фэдэ лъэбэкъум бэ ригъэгупшысэнэу неущ хэти къырыкІощтыр зэримышІэрэм, шІушІэным цІыфыр къызэрэфэхъугъэм.

Агъэшхэщтых, анаІэ

атырагъэтыщт

Мы мэфэ зэкІэльыкІохэм Іофыгъо шъхьа Гэу динлэжьхэр зыпылъыгъэхэм ащыщ тилъэпкъэгъоу Сирием къикІыгъэ ныбжьыкІэхэм ІэпыІэгъу зэрафэхъунхэ алъэкІыщтыр, яамал къыхьыщтыр къыхэхыгъэныр.

— A къэралыгъом щыщэу нэбгырэ 20 фэдиз Адыгеим къэкІуагъ щеджэнэу, — еІо тигущыІэгъу. — КІэлэцІыкІухэм за-Іудгъэк Гагъ, мэщытым къедгъэблагъэхи, тадэгущыІагъ, тиамал къызэрихьэу ягумэкІыгъохэмкІэ ІэпыІэгъу тазэрафэхъущтыр ятІуагъ, бисмилахь ядгъэІуагъ. Мыхэр янэ-ятэхэм апэІапчээх, зышымыгъозэхэ шыІакІ къызыхэхьагъэхэр. Ары ІэпыІэгъу тафэхъу зыкІытшІоигъор. Джы бэмышІэу къэбар къытлъыІэсыгъ мы кІэлэцІыкІухэм янэ-ятэхэм ахъщэ къафарагъэхьыным щыгугъыхэзэ аГыгъыр аГэкГэухагъэу. ЕтІани тэ тикІалэхэм ащыщхэри ахэм «зэрадеІагъэхэр» тэшІэ. Джы ахэр ахъщэм фэныкъох, ау ны-тыхэм ар къарагъэхьын амал яІэп. Ащ пае тэ советым щызэдэтштагъ мы кІэлэцІыкІухэм джыри таІукІэнэу, тадэгущы-Іэнэу, ешъопІэ чІыпІэхэм защадзыенэу ятІонэу, тынаІэ зэратетыщтым щыдгъэгъозэнхэу.

Мэщытым ычІэгъ нэбгыришъэм ехъу чІафэу унэ хэт. Муфтиим къызэриІуагъэмкІэ, ащ мы кІэлэцІыкІухэм щэджэгъуашхэ щарагъашІызэ ашІынэу динлэжьхэм рахъухьагъ.

Тфэгъэхъумэ, — еІо М. Емыжым, — пчыхьэрэ щай е кофе едгъашъохи тшІоигъу, щэджэгъуашхэм нэмыкІэу. Ау тэ мылъку тиІэпышъ, динлэжьэу мэщытым къакІохэрэм тяльэІущт хэти иамал къызэрихьэу гъомылапхъэхэмкІэ ІэпыІэгъу къытфэхъунхэу. Тимэщыт пщэрыхьапІэ хэтэп, ау урамэу Победэм тет унэу тапэкІэ тызыщылажьэщтыгъэм чІэт хьаку газ зэрыт баллон кІыгъоу. Ары зыщыдгъэпщэрыхьанхэ тыгу хэлъыр.

ЗэдеІэжь тхэльын фае

- Ти Премьер-министрэу КъумпІыл Мурат ыпшъэ рилъхьажьыгъагъ, — еІо АР-м имуфтий, — адыгэ къэхалъэу Мыекъуапэ дэтым ІэпыІэгъу фэхъугъэныр зэхэщэгъэнэу. Сыда Іофыр зыфэгъэхьыгъэр? Къэхалъэм хьадэр ахьыгъэу цІыфхэр ащ къызекІуалІэхэкІэ, чэухэм ягъэкъугъэхэу щэтых, анахь сыкІырэп, щыІэп ащ фэдэ амал. Аш пае М. КъумпІылым мэз хъызмэтшІапІэм ипащэу Былы--иф алы едише едише едише шІи, пхъэнтІэкІу 15 тфаригъэшІыгъ. Тхьаегъэпсэух ар зыгу къэкІыгъэри, зышІыгъэхэри.

Ащ имызакъоу, пхъэмбгъукІэ, къэнэтІэхэсхэмкІэ, хьадэм игъэтІылъын илъэхъан Іэмэ-псымэу мехажелнид еІммехтшеалеІмашк ІэпыІэгъу къафэхъунхэу зафагъазэ ашІоигъу адыгэ кІалэу къалэм дэсхэм.

- ЦІыфым имылъку хихэу зэчатэ ытымэ, — еІо тигущы-Іэгъу, — ащ фэдэ пчъагъэкІэ Алахьталэм зэрэфигъэбэгъощтыр, гукІэгъу къызэрэфишІыщтыр агурыдгъа о тш ойгъу. Тэ мэщытым мылькукІэ къыдеІэнхэу тянэцІырэп, зэдеІэжь тхэльыным тыкъыфэджэ. Непэ Мые-

ным сомэ мин 20 фэдиз пэІохьэ. Ар сыдым щыщ? Къин зиІэм ахъщэу ыгъэкІодырэр амал зэриІэкІэ нахь макІэ шІыгъэныр ары тызыпылъыр.

Медрысэр, ащ епхыгъэ Іофыгьохэр

— Мары бэмышІэу агъэнэфагъ гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ республикэм иминистрэ. Ащ охътэ благъэхэм зэГукГэгъу дэтшІын гухэлъ тиІ. Урысыем и Президент унашьо къыдигъэкІыгъ гурыт еджапІэхэм диным итарихъ фэгъэхьыгъэ сыхьатхэр ачГэлъхьэгъэнхэу, я 4 — 6-рэ классхэм илъэсым къыкІоцІ сыхьат 34-рэ яІэнэу. Динхэр гощыгъэхэу зэрагъэшІэнэу арэп, тэ тызыфаер ахэм къарык Гуагъэм щыгъэгъозэгъэнхэр ары. ЦІыф гъэсагъэм бгъу пстэумкІи шІэныгъэ иІэн фае. ЕджапІэр къызаухыкІэ, хэти нахь зыфэщагъэм зыфигъэзэщт.

Ислъам диныр непэ зэбгъэшІэнэу узыфежьэкІэ, уфай-уфэмыеми, нэмык динхэми уанэсынэу хъущт. Ащ пае диным гъогоу къыкІугьэр, ащ итарихъ къежьапІэ хъун фае.

Муфтиим къызэриІуагъэмкІэ, ащ фэдэ егъэджэн сыхьатхэмкІэ программэр аштэгъахэшъ, ар министерствэм ельэІу шІоигъу а программэм зыщагъэгъозэн амал къаратынэу.

Езыгъэджэщтхэм якъыхэхынкІи акъылэгъу тызэфэхъун фае, — еІо Н. Емыжым, — сыда пІомэ диным итарихъ кІэлэцІыкІухэм къафэзыІотэщтым тхьэшІошъхъуныгъи иІэн фае. А сыхьатхэм афэгъэзэгъэщт кІэлэегъаджэхэр курсхэм ащагъэхьазырынхэу ары зэрэщытыр, ау

къуапэ уихьадэ щыбгъэтІылъы- якъыхэхын тэри тыхэлажьэ тшІоигъу. Къихьащт илъэсыкІэ еджэгъум, Тхьэм ыІомэ, а Іофыгьор ублагъэ хъущт.

Апэрэ лъэбэкьоу ар щыт. УФ-м и Президент муфтийхэмк Іэ тыІукІэным игугъапІэ щыІэшъ, апэрэ Іофыгъоу зызэрэфэдгъэзэщтыр я 4-рэ классым исым нахьи я 5-м щегъэжьагъэу еджапІэр къеухыфэ кІэлэцІыкІур ащ фэдэ шІэныгъэм хэщагъэ хъумэ, кІэпым, аркъым, тутыным апэ-Іапчъэ ар зэрэхъущтым тыкъыпкъырыкІын зэрэфаер ары. Ар пІуныгъэ тэрэзым икъэкІуапІэ зэрэхъущтым щэч хэлъэп.

Джыри зы Іофыгъо игугъу къэсшІы сшІоигъу. Мыекъуапэ иурамэу Победэм тет унэу N 30-м Ливием илІыкІохэу Адыгеим щыІагьэхэм яофис чІэтыгъ. А унэр тэ къытфэнагъ, джы ар ядгъэгъэцэкІэжьыщт. Мары Еджэркъуае щыщ бизнесменэу Мэрэтыкъо Мухьарбый (ДУМ-м исовет ар хэт) ащ зыфигъэзагъ. Гурыт еджапІэр къэзыухыгъэу дин шІэныгъэ зэзыгъэгъоты зышІоигъохэр мэзэ заулэрэ щегъэджэгъэнхэу а унэм медрысэ къыщызэІутхын гухэлъ тиІ. Ащ общежитие къыгодгъэуцонэу ары. Тыркуем тыкъигъэгугъагъ егъэджэн ІофымкІэ мыльку тищыкІагьэ хьумэ, ІэпыІэгъу къытфэхъунэу. Мары сметэр хьазыр, ар тыркубзэкІэ къыхядгъэутынышъ, аГэкГэдгъэхьащт. Гухэльэу тиІэхэр Алахьталэм къыддигъэхъунхэу телъэІу.

Адыгэ Республикэм и Лъэпкъ музей ыкІыбкІэ чІыпІэ нэкІ щылъ. УФ-м и Президент тыІукІэн тлъэкІымэ, телъэІу тшІоигъу медрысэмрэ общежитиемрэ а чІыпІэм щытагъэшІынэу. Ар къыддэхъумэ, мыдрэ унэу урамэу Победэм тетыр кІэлэцІыкІу ІыгъыпІэ тшІыжын тлъэкІыщт. Мары непэ мэщытым щылэжьэрэ ныбжык Іэхэм к Іэлэц Іык Іу тІурытІу-щырыщ яІ. Ахэм ясабыйхэр мы ІыгъыпІэм чІэсынхэ хъумэ, ежьхэми ІофшІэныр нахь ІэшІэх къафэхъущт. Ахэм анэмыкІхэм ясабыйхэри ащ чІэсыщтых, адрэ кІэлэцІнкІу ІыгьыпІэхэм япрограммэ тетэу Іоф ашІэщт, адыгабзэр, адыгагъэр ащарагъэшІэщт. Джыри зыпари едгъэжьагъэгоп, ау гугъапІэхэр

Муфтиим къызэриІуагъэмкІэ, мы Іофыгъо пстэуми ащыгъуазэх тиреспубликэ ипащэхэр ыкІи ахэм апэІухьащт мылъкур ДиндэлэжьапІэм къыгъотымэ, яшІынкІэ пэрыохъу щымыІэщтэу къагъэгугъагъэх.

— Тэ медрысэм тштэшт к
Іэлэц
Іык
Іухэр Урысыем иц
Іыфхэу ары зэрэтпІущтхэр, къэралыгъо законхэри, цІыфым ифитыныгъэхэри, тарихъыри ащ щызэрагъэшІэщтых нахь, дин закъор арэп зыщыфеджэщтхэр.

Мэшытым иунашъхьи нэсыштых

Муфтиим тызэрэщигъэгъозагъэмкІэ, Мыекъопэ гупчэ мэщытыр зычІэт унэм ышъхьэ зэблэхъугъэн фаеу ыуж зитхэр тІэкІу шІагъэ, ау мылъку зэрэщымыІа--гым Іофхэр къызэтыри Іажэшты-

– Джы мары ащ тыфежьэн амал тиІэ хъугъэ, — еІо Н. Емыжым. — Тхьаегъэпсэух тиреспубликэ ипащэхэр, икІыгъэ илъэсым ахэм мылъку къытфатІупщыгъ а Іофыгъом пэІудгъэхьаным фэшІ. Ау тэ зэрэтымыІоу уахътэ ащ ыкъудыигъ, кІымэфэ мазэхэр кІыхьэ дэдэ зэрэхъугъэхэм тигъэохъугъ. Тхьэм ыІомэ, мэлылъфэгъум ыгузэгухэм адэжь унашъхьэм изэблэхъун тыфежьэщт.

Алахьталэм телъэІу ІофышІу пстэоу тызыфежьэхэрэмкІэ ІэпыІэгъу къытфэхъунэу, тигухэлъышІухэр къыддигъэхъунхэу.

> ЖАКІЭМЫКЪО Аминэт.

Мэлыльфэгьум (апрелым) инэмазшІыгьо уахьтэхэр

Мафэ-	Сэбахь	Тыгъэр къы-	Щэджэгъо	Ечэнд	Ахъшам	Джац
хэр	нэмаз	зыкъокІырэр	нэмаз	нэмаз	нэмаз	нэмаз
1	5:34	7:03	13:46	17:00	19:52	21:18
2	5:33	7:01	13:46	17:02	19:53	21:19
2 3	5:31	6:59	13:46	17:03	19:54	21:20
4	5:29	6:58	13:46	17:03	19:56	21:21
5	5:27	6:56	13:46	17:04	19:57	21:22
4 5 6 7	5:25	6:54	13:46	17:04	19:59	21:23
7	5:23	6:52	13:46	17:05	20:01	21:25
8	5:21	6:50	13:46	17:05	20:03	21:26
9	5:19	6:48	13:45	17:06	20:04	21:27
10	5:17	6:46	13:45	17:06	20:06	21:28
11	5:15	6:44	13:45	17:07	20:07	21:29
12	5:13	6:42	13:45	17:07	20:08	21:30
13	5:11	6:40	13:45	17:08	20:09	21:32
14	5:09	6:37	13:45	17:08	20:10	21:33
15	5:07	6:35	13:45	17:09	20:11	21:34
16	5:05	6:33	13:45	17:09	20:13	21:36
17	5:03	6:31	13:44	17:10	20:14	21:38
18	5:01	6:29	13:44	17:10	20:15	21:39
19	4:59	6:28	13:44	17:11	20:16	21:41
20	4:57	6:26	13:44	17:11	20:17	21:42
21	4:55	6:24	13:44	17:12	20:18	21:44
22	4:53	6:23	13:44	17:12	20:19	21:46
23	4:51	6:21	13:44	17:13	20:20	21:48
24	4:49	6:20	13:43	17:13	20:21	21:49
25	4:47	6:18	13:43	17:14	20:22	21:51
26	4:45	6:17	13:43	17:14	20:23	21:52
27	4:43	6:16	13:43	17:14	20:25	21:54
28	4:41	6:14	13:43	17:15	20:27	21:56
29	4:39	6:12	13:43	17:15	20:28	21:58
30	4:37	6:11	13:43	17:15	20:30	22:00

БЗЫЛЪФЫГЪЭ КЪЭЛЭМЫР

РЫ. ЦІыфы зыцІэр сабый Аціыкіужтыеу, чтыг лъэпсэдэчъэу мы чІым къытехъошъ, хэти зэрэмыгугъагъэу, хахъомэ-хахьозэ, мафэхэм, мазэхэм, ильэсхэм задиГэтэу, шъорэ лырэ егъоты. ИдунэезэхашІэкІэ, идунэегуры Іуак Іэк Іэ щы Іак Іэм хэуцо. ШІогъабэр рипхэу сэнэхьат къыхехы, зэрегъэгъоты. АщкІэ мытхъытхъыжьырэм шъыпкъагъэр къыхэфэ. ПшІэрэ ІофымкІэ гушІуагьор бгощыныр, ори ащ гупсэфыгъо хэбгъотэныр сыда зымыуасэр! Арыба хэти зыфыщыІэр. УишІэныгъи, уиамали, уифэбагъи нэмыкІхэм яптыныр аукъодыеп — Іофышху, ау ухэтми пчэгум укъизымынэщтым ар изекІокІэшІыкІ.

НапэкІэ уакъыхэщыным пстэумэ анахь «ІэнэтІэ» ин мэхъужьа?! КІэлэегъаджэр арыба нэмыкІыбэмэ ахэзымыгъэкІуакІэрэр.

Абрэдж Сафыет урысыбзэмрэ литературэмрэк Гэлэегъэджэ сэнэхьатыр къызыхехым джа гугъэ иным зэриІыгъыгъэр нафэ. Щэч хэльэп, зэкІэ шІоу ыгъотыгъэ шыГэмэ кІэлэцІыкІухэм адэгуащэзэ, ахэр гъогу зэрэтырищэщтхэм, гъэшІэгъон пчъагъзу зэхэлъ дунаимрэ щы ак Ізмрэ ахэзагъэхэу, а зэкІэ зэхафхэу, уасэ афашІэу гъэсэгъэн-пІугъэнхэр зэримурадыгъэм.

КІэлэегъадж! Мы лъэгъо ялыем емыпцІыжьыгъэмэ ащыщ еджапІэм, еджакІохэм, иІофшІэгъухэм апишІын щымыІэу, иІоф гуетыныгьэ фызиГу кІзышыгьэ Абрэдж (Цокъэжъы у Джумалдинэ ыпхъоу) Сафыет.

КІэлэегъаджэр зыгъэдэгъоу, зыгъэинэу, лъэгапІэ тезыгъэуцорэр, ригъаджэхэрэр дэхагъэм, цІыфыгъэм, шІэныгъэм, къэбзагъэм зэрэфищэхэрэр арыба, мы льэныкъор сыдигъуи Сафыет къыдэхъущтыгъ. Урок пэпчъ театрэ къэшІыным фэдэу емызэщыжьэу зыгъэхьазырырэ хъупхъэхэм ащыщыгъ.

Ціыфхэм гукіз уафэкіошъуныр, апсэкіз ахэр зэхэпфышъуныр, хэти епэсыгъэр зэхэбгъэушъхьафыкізу, дунаишхом ихьалэмэтыгъэлъэшыгъэ зэхапшіэу, Дэхагъэр Іэпкіэ-лъапкі у къэбгъэтхъыхьэу, цыхьэ ащкі э къызфябгъэшізу усэ е гущыі эщэрыо къэпіошъуныр акъылыгъ ыкІи насыпыгъ.

Сафыет

и Ильэсэу агъэнэфэгъагъ. Абрэдж Сафыети ащ ебгъук Іуагъэп, хэлэжьагъ. Урысыбзэм и Ильэс ышьхьэкІэ пигьохыгь шІухьафтын шІагьо: усэхэр ыкІи лирическэ тхыгъэхэр дэтхэу «К своим истокам» зыфиГорэ иапэрэ тхылъ. АР-м гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ игьоу зэрилъэгъугъэм тетэу, шІэныгъэхэм зыщахагъэхьорэ республикэ институтым итипографие къыщыдэк Гыгъ.

Тхылъым гущыІапэр фэзышІыгъэр зэлъашІэрэ усакІоу Къуекъо Налбый. Ащ къызэрэщиІорэмкІэ, джырэ еджапІэм ныбжыкІэ пІуныгъэр щыгъэлъэшыгъэнымкІэ, Дэхагъэр къагурыІоу, ашІогуапэу зыІуащэу хъунхэмкІэ мы сборникыр пшъхьап. Авторыр чыжьэрыплъэу, гукІи шъхьэкІи дунаир зэхифэу, кІэлэцІыкІу психологиер дэгъоу ышІэу, урысыбзэу икІасэм фытегъэпсыхьагъэу къыІорэм, къытхырэм ІэшІугъэ ин зэрэк Іэльыр Налбый игущы-Іэ къыщыхигъэщыгъ.

Мыщ фэдэ уасэр къыгъэшъыпкъэжьэу Сафыет иапэрэ тхылъ купкІи шъуаши иІ. УсакІоу къэ-2007-рэ илъэсыр урысыбзэм мыхъугъэми, усэным къызэрэ-

фэкІуагъэр, ащкІэ зыкъызэрэзэ-Іуихырэр гъуащэрэп. Тхылъыр щэу зэтеутыгъ: Хэгьэгум паехэр — мы циклым хэхьэх бзэм меІпыфал, лъфыпІэм шІульэгъу льачІэр къызэрэщежьэрэр, адыгэ ижъырэ чІыгур зэрикушъапІэр, Адыгеир зэрэчІыпІэ джэнэтыр, ар республикэ щыІакІэм зэрэфэкІуагъэм игушІуагьо къыщеГо усэу «Сэлам, си Адыгей!», адыгэ къашьохэу гур зэкІэзыгъаблэхэрэр, -ех медваш етнеахаш фешпоашо гъэкІэгъэ бзыу пагэр, шъхьафитыныгъэм ыуасэ, Хэгъэгу зэошхор цІыфхэмкІэ ушэтыпІэу зэрэщытыгъэр, ТекІоныгъэм и МэфэкІ илъэпІагъэ, Мыекъопэ Іуашъхьэр зыфэдэ пшысэр, зэкІэ ахэр к Тэзыгъэнчъэу, ик Тасэхэу, игугъэ инхэу, ишъэф тхыдэ зэрэхъугъэхэр бзылъфыгъэм усэкІэ къыІотагъ.

Тхылъым иятІонэрэшъхьэ усакІом цІзу фишІыгьэр «Тыгьэм уегьэфабэ, Ным уегьэщэльы» (пхегъахъо зыфиІу).

Дунаир къэзыгъэнэфырэр Тыгъэ, цІыфыгум иостыгъэр — Ны. — Иусэ сатырхэр урысыбзэкІэ къызэпэуцох Сафыет, льэпкъ гупшысэр игущыГэхэм, иусэ пычыгъохэм къяинэкІы. Ным фэгъэхьыгъэ усэ пэпчъ зы льэныкъо инкІэ псэр къезытыгъэ цІыфышІур щегьашІо. Тхыльым къыдэхьагъэх Сафыет хихыгъэ орэдышъохэм арылъ орэдхэу музыковедэу Алла Соколовам нотэкІэ ытхыгъэхэр.

Ящэнэрэшъхьэр илъэсым иуахътэхэм афэгъэхьыгъ, къытэшІэкІыгъэ чІыопсым исурэт шІагьох. Уахътэ пэпчь мэкъамэ зэриІэм, мэкъамэ пэпчъ тарихъ зэриІэм яхьылІагъ. Арышъ, Сафыет иусэ пэпчъ адыгэ тхыпхъэхъырахъишъэу гъэпкІагъэ, гъэчьыгъэ; инэплъэгъу ит пстэур – уашъуи, чІыгуи, огуи, бзыу хьарзи, бжыхьэ пкІашъи, шъоф къэгъагъи, мэз гъэхъуни, чъыг быраби, кІымафи, гъатхи, гъэмафи, усакІор сурэтышІ Іэпэ-Іасэу ядэхашІэ, зэкІэ къетхыхьэ.

ИгущыІэрэ игупшысэрэ зэпырикьоу, дунаишхом иусэ макъэкІэ узэрэхищэрэм гухахьо хэогьуатэ. Арыба усэм кІуачІэ къезытырэр, арыба усакІор зыгъэинырэр: мэлъыхьо, къегъоты жабзэм идахэ, фэкІон елъэкІы цІыфыгум.

Абрэдж Сафыет иусэн Іоф джаущтэу къызэІукІыгъ.

КІэлэегъадж, Ны, шъхьэгъус, усакІо. ИкІас ыгукІэ тхэныр, иусэ макъэкІэ цІыфхэм аІукІэныр. БэмышІэу баылъфыгъэм джыри иятІонэрэ тхылъ къыдэкІыгъ, ари гъэшІэгъоны, бэ зыльыІэсэу къыубытырэр. Игупшысэ нахь шъхьафит гупсэфэу къакІо зэрэхъугъэм Сафыет нахь егьэчаны. АфэгумэкІы цІыфхэм, егъэдаІох, егъэгъуазэх, егъэгупшысэх. Ини цІыкІуи иусэхэр, ипоэтическэ псэлъэ фабэ афэгъэзагъ, ахэмкІэ епІух, елэжьых. Сыда ар зымыуасэр! Сафыет иусэхэр ныбжь зэфэшъхьафхэм арытхэм ательытагъэх, хэти зэфэдэу къышъхьапэщтых. Бзэ дахэ Іулъ, ытхырэм купкІ иІ.

«ГущыІэ дахэм блэр гъуанэм къырещы» зэраІоу, уяджэ зыхъукІэ укъагъэушъэбы, зыуагъэгъэпсэфы. ЦІыфхэм ыкІи природэм зэдэштэныгъэ адыуи-Іэным укъыфагъэущы, уфаузэнкІы.

Шъыпкъэ, творческэ ІофшІэгъэшхор тхыгъэ тхьэпэ заулэкІэ къиІотыкІыгъошІоп, ауми сыфэягъ Абрэдж Сафыет фэдэ бзыльфыгьэ еджэгьэ-гьэсагьэхэр, урысыбзэр къямыхылъэкІэу, аужыпкъэм, фэІэпэІасэхэу, ащкІэ агу илъыр усэкІэ къыраІотыкІышьоу зэрэтиІэхэр тиреспубликэ щыпсэухэрэм язгъэшІэнэу. Матхэ Сафыет адыгабзэкІи, къыдэхъу. Тыпсаумэ ащи игугъу къэтшІын.

ШІур зылэжьырэм гущыІэ фэпІоныр ифэшъуаш ыкІи епэ-

МАМЫРЫКЪО Нуриет. Сурэтым итыр: Абрэдж Сафыет.

Къулыкъур зэрифэшъуашэ

Хьатх зэшъхьэгъусэхэу Ан- Зэшъхьэгъусэхэр ныбжык Іэх, дзауррэ Саидэрэ къуаджэу Тэ- зэгурэІожых, ялъфыгъэхэм анахъутэмыкъуае дэсых, щэпсэух. Із атет, ащэгушІукІых, пІуны-

гъэм ыльэныкъокІэ Іоф адашІэ. Ны-ты пэпчъ исабыйхэр икІасэх, ахэм насып яІэу тхъэжьэу щыІэхэмэ дунаир яунаеу къащэхъу. Ащ пае пшъэрылъ шъхьа Гэу зыфалъытэжьырэр зэрифэшъуашэу, щыІэныгъэм диштэхэу, цІыфыгъэ дахэ ахэлъэу, хьалэлхэу ясабыйхэр ап Гунхэр ары.

Ежьхэм, Андзауррэ Саидэрэ, шэн-зекІокІэ дахэхэр ахэлъых, адыгэ хабзэр агъэлъапІэ. АнаІэ атетэу, зэдырагъаштэу, мыпшъыжьхэу якІалэхэр апІугъэх. Тэхьутэмыкъуае игурыт еджапІэу N 1-м Азэмэт щеджэ зэхъум, кІэлэегъаджэхэми, еджакІохэми лънтэныгъэшхо афишІ у къырыкІуагъ. Оценкэ дэгъухэр иІэхэу я 11-рэ классыр къыухыгъ. Нэужым Іоф ышІэзэ апшъэрэ гъэсэныгъэ зэригъэгъо-

Краснодар дэт аграрнэ университетым чІахьи щеджэзэ, апэрэ курсым ращи, дзэ къулыкъум ащэгъагъ. Къулыкъур Челябинскэ хэкум щихьынэу хъугъэ. ОшІэ-дэмышІэу къэхъурэ тхьа--еф ныажыестедк емостаГиым гъэзэгъэ дзэ частым ивзвод хэфагъ. Къин къыщымыхъоу кІалэм къулыкъур ригъэжьагъ: ухьазырыныгъэ дэгъу иІагъ, спортымрэ физическэ культурэмрэ ишъыпкъэу апылъыгъ, зэнэкъокъухэм ренэу ахэлажьэщтыгъ, хагъэунэфыкІырэ чІыпІэхэри къыхьыщтыгъэх.

Адыгэ кІалэм апэрэ мафэм къыщегъэжьагъэу зэрифэшъуашэу къулыкъур ыхьэу ыублагъ. Чанэу зыкъигъэлъэгъуагъ, ежь фэдэу игъусэхэми, командирхэми псынкІ у агуры Іуагъ. Іофтхьабзэу взводыми, частыми ащызэхащэхэрэм, спортым е нэмыкІ льэныкъохэми чанэу ахэлажьэ, щысэу къагъэлъагъо, тынхэр къыфагъэшъуашэх. КІэкІэу къэпІон хъумэ, ны-тыхэр къыгъэукІытэжыхэрэп, щытхъу хэлъэу, дахэкІэ ыцІэ рарегъаІо.

БэмышІэу зэшъхьэгъусэхэу Хьатх Андзауррэ Саидэрэ Челябинскэ хэкум щыІэ частым къикІи, письмэ къаІукІагъ. Ар якІалэ къафыригъэхьыгъэу къашІошІыгъ, ау къэзытхыгъэр частым ивзвод икомандирэу Евгений Ивановыр арэу къычІэкІыгъ. Мары ащ кІэкІэу итыр: «Шъуимафэ шІу Азэмэт янэ-ятэхэу Андзауррэ Саидэрэ. Письмэр къэзытхырэр шъуикІалэ къулыкъур зыщихьырэ дзэ частым щыщ взводым икомандирэу Евгений Ивановыр ары. ШъуикІалэу Азэмэт зэрифэшъуашэу, дэгъоу зэрэшъупГугъэм пае лъэшэу сызэрэ-

шъуфэразэр шъозгъашІэ сшІоигъу, шъопсэу, шъотхъэжь. Сивзвод къызыхэфагъэм къыщегъэжьагъэу Азэмэт дэгъу фэшъхьафкІэ зыкъигъэлъэгъуагъэп. КІэлэ хьалэл, шъырыт, шъыпкъагъэ хэлъ, ыгу етыгъэу къулыкъур ехьы. Взводым хэтхэми, командирхэми лъытэныгъэ афешІы, ежьыми джащ фэдэу къыфыщытых. СыкъытегущыІэн хьумэ, шъуикІалэ къесІолІэщтыр дэгъу закІ. Тегъэразэ дисциплинэу хэлъым, иухьазырыныгъэкІэ къаед уахеф уалеПапеТ итех ышех мышІзу зэнэкъокъум апэрэ чІыпІэр къыщыдихыгъ, тын лъапІи къыратыгъ. Азэмэт дзэ къулыкъур къыухымэ, полицием хахьэ зэрэшІоигъом тыщыгъуаз. Ар тэ игъоу тэлъэгъу».

Азэмэт ятэжърэ янэжърэ дэгъоу сшІэщтыгъэх. Ятэжъэу Къырмызэ Афэпсыпэ щыщыгъ, район прокурорым игуадзэу Іоф ышІэщтыгъ. Ащ ишъхьэгъусэу Асыет Хьахъуратэмэ ащыщыгъ, кІэлэегъэджагъ. Хьащтыку къыщыхъугъ, Псэйтыку Іоф щишІэщтыгъ. Асыет сыригъэджагъ, тикласс ипэщагъ. ТІуми ядунай ахъожьыгъэми, цІыфхэм шІукІэ игугъу ашІы.

-тыш темекА еденрэ сянэрэ Азэмэт щытхьоу пыльыр къальэгъужьыгъэмэ бэу гушІоныгъэхи», — elo Андзаур.

ХЪУЩТ Щэбан.

ЛІымэ ялыеу Лые Адэлджэрь

еІямехеспанеІш ЕНИДИЦЗМ докторэу, профессорэу, Урысые Федерацием, Дагъыстан Республикэм, Темыр Осетием, Къэбэртэе-Бэлькьар Республикэм, Къэрщэе-Щэрджэс Республикэм язаслуженнэ врачэу, Адыгэ Республикэм инароднэ врачэу Лые Адэлджэрые гъэхъагъэу ышІыгъэхэмрэ цІыфэу ыгъэхъужьыгъэхэм фаІогъэ дэхагъэмрэ тикъэралыгъо имызакъоу зэрэдунаеу щызэлъарагъэшІагъ.

Адэлджэрые Шъхьащэфыжь гурыт еджапІэм ыуж Армавир дэт медучилищыр, Ставрополь дэт мединститутыр, интернатурэр къыухыгъэх. Ахэм адакІоу медпунктым ифельдшерэу, нэужым ипащэу, санаторием иврач шъхьаГэу Іоф ышІагъ. Ежьыр изэхэщакІоу ыкІи ышъхьэкІэ хэлажьэзэ, зыфэдэ тимыІэгъэ гъэхъужьып Іэ-профилактическэ комплекс, уахътэм диштэрэ медоборудованиякІ у ищык Гагъэр зэкІэ, спортзал, бассейн, спортивнэ сооружениехэр хэтхэу ыгъэпсыгъ. 1982-рэ ильэсым къыщегъэжьагъэу ар СССР-м и Минэнерго исанаториеу «Каскадым» итерапевтэу ригъажьи, врач шъхьаІэ фэхъугъагъ. 1988-рэ илъэсым, къелъэГухи, ыпэкІэ Іоф зыщишІэгъэ «Лучым» къыгъэзэжьыгъ, кандидатскэ диссертациеу ыгъэхьазырыгъэр къыгъэшъыпкъэжьыгъ.

Клиникэр Адэлджэрые зы--остя сПеГшфоІ сІымыш ныІшип дыеп, специалиству Іут пэпчъ, медоборудованиеу чІагъэуцуагьэхэр, палатэхэр зэрэзэгьэзэфагъэхэр, учреждением итеплъэ зыфэдэщтым нэсыжьэу, ежьежьырэу къыхихыгъэх. Адэлджэрые гъашІэр дэхэ закІэу зэхэльын фаеу ельытэ ыкІи къыдэхьу.

НэмыкІыгъэмэ санаториеу сомэ миллион 27-рэ чІыфэу зытельыр зэбгыримыгъэзэу, зэты- и Министерствэ епхыгъэу Іоф

ригъэуцожьышъущтыгъэп. Адэлджэрые ежь зэрэфаеу, ыгукІэ къызэрэхихэу, цІыфхэмкІэ гупсэфэу санаториер ыгъэпсыгъ. Къызигъэзэжьыгъэм илъэс зытешІэм, ащ федэу сомэ миллион 90-рэ къылэжьыгъэхагъ. Илъэс къэс мыщ нэбгырэ мини 6-м ехъумэ япсауныгъэ зыпкъ щырагъэуцожьы, ахэр тэ тихэгъэгуи, нэмыкІ къэралыгъохэми къарэк і ых. «Лучым» Чернобыль къыщыхъугъэ аварием къызыдихыгъэ тхьамык Гагъом идэгъэзыжьын хэлэжьагъэхэу нэбгырэ мини 2 фэдизмэ щяІэзагъэх, сабый 250-рэ терактым хэфагъэхэу, Беслан щышхэу, ежь Адэлджэрые ышъхьэкІэ апылъыгъ, ишІуагъэ аригъэкІыгъ.

А. Лыем иклиникэ фэдэ тикъэралыгъо итэп, ар Кисловодскэ дэт, восстановительнэ медицинэмрэ реабилитациемрэ я ГупчэкІэ еджэх. Урысые Федерацием псауныгъэр къэухъумэгъэнымкІэ ыкІи социальнэ хэхъоныгъэмкІэ

Орденхэу «Урысыем и Щытхъу и Дышъэ Жъуагъу», «Орден славы дома Романовых», «Орден князя Российского дворянского общества», Пщы шыихъэу Александр Невскэм иорденэу я II-рэ степень зиlэр, «Михаил Архангельскэм ыцІэ зыхьырэ орденыр», «Зэкъошныгъэм иорден», ахэм анэмыкізу медальхэу «Хэгъэгум псауныгъэр къыщыухъумэгъэнымкІэ гъэхъагъэу иІэхэм апай», «СтавропольемкІэ Іофшіэным и Ліыхъужъ», «Ставрополь краим ыпашъхьэ гъэхъагъэу щишІыгъэхэм апай», «Урысые къэралыгъор гъэпытэгъэным ыкlи хэхъоныгъэхэр егъэшіыгъэным иіахьышхо зэрэхилъхьагъэм пай», медальхэу Гагариным ыціэ зыхьырэр, «Циолковскэм и Жъуагъу» зыфиюрэр, нэмыкіыбэри зы гъашіэкіэ къэзылэжьын зылъэкіыщт ціыфыр сыд фэдэн фая, сыд фэдиз Іофа ащ зэшІуихыгъэу щытын фаер? Джэуапыр улъымыхъужьынэу ышъхьагъ шъыпкъэм телъ – ащ пае врачэу Лые Адэлджэрые Амэрбый ыкъом уфэдэн, илъэс 40 уисэнэхьат уфэлэжьэн, ар шіу дэдэ плъэгъун фае.

ешІэ. Клиникэр зыпылъыр ыкІи пчъагъэ къыдигъэкІыгъ, инаучкуоу зэригъэш агъэр вертеброневрологиер ары, ащ тхыкъупшъхьэм епхыгъэ уз пстэури къыхеубытэ.

Клиникэм президентхэр, космонавтхэр, бизнесменхэр, депутатхэр, политикхэр къэкІох, ахэм зэкІэми Адэлджэрые яІазэ ашІоигъу.

ЦІыфхэм зэря**І**азэрэм, ныбжьыкІэхэр зэригъасэхэрэм, клиникэм ихъызмэт зэрэльыпльэрэм адакІоу А. Лыер къэралыгьо зэфэшъхьафхэм ащызэхащэрэ конференциехэм ахэлажьэ. Италием, Тунис, Словением, Францием, Японием, Германием, Китаим, нэмыкІхэми ашІогъэшІэгъонэу ащ къащедэІух.

Научнэ ІофшІагъэу ащ 354-рэ иІ, ахэм ащыщэу 25-р ІэкІыб къэралыгъохэм къащыдэкІыгъэх. ІофшІэгъэ инэу иІэхэр зэкІэ мануальнэ терапием фэгъэхьыгъэх. Адэлджэрые Медицинэ Энциклопедие цІыкІум ЩЫЩЭУ ЗЫ ШЪХЬЭ ЫТХЫГЪ, ТХЫЛЪ нэ ІофшІагъэхэр сборникыбэмэ адэт. Профессоруу Лыем ыгъэсагъэхэу нэбгыри 5-мэ докторыцІэр къалэжьыгъ, нэбгырэ 16 медицинэ шІэныгъэхэмкІэ кандидат хъугъэ, докторанти 2-рэ кандидатскэ диссертацие зытхырэ нэбгыри 4-рэ Іоф адешІэ. Изобретение 16-рэ патенти 2-рэ иІэх.

Ащ фэдэ лэжьэкІошхом зигъэпсэфынэу охътабэ зэримы Іэр гъэнэфагъэ. Ау иныбджэгъухэм зыщягъусэми, исабыйхэм акІэрысыми, ІофшІапІэм зыщыщы-Іэми насыпышІоу зельытэжьы. Ар зэкІэми ящыкІагъ, зэкІэми ыльэкІыщтыр афешІэ, зышъхьасыжьырэп.

Адэлджэрые илъэсыбэрэ Іоф дэзышІагъэхэм, дэгъоу зышІэхэрэм къызэраІорэмкІэ, нэбгырэ мин пчъагъзу ІэкІэкІыгъэр зыгъэгумэкІыщтыгъэр, зэряІэзэгъэ шІыкІэр (яузхэм яисториехэр) ымыгъэк Годыгъэхэу и Гэх. Ахэр ежьыми, ригъаджэхэрэми ІэпыІэгъу афэхъу. Лые Адэлджэрые Великобританием, Францием, Шри-Ланка, Китаим, США-м, Израиль, Германием я Дипломхэр къыратыгъэх.

ШІэныгъэ куу зэрэІэкІэлъыр къагъэлъагъо мануальнэ терапиемкІэ, социальнэ гигиенэмрэ псауныгъэм икъэухъумэнрэ зэрэзэхэпщэщтымкІэ, реабилитациемкІэ апшъэрэ категорие зэриІэм.

Адэлджэрые Дунэе Адыгэ Академием, медицинэ шІэныгъэхэмкІэ Евро-Азиатскэ Академием, Урысые Федерацием медицинэ-техническэ шІэныгъэхэмкІэ и Академие, информатизациемкІэ Дунэе Академием, техническэ шІэныгъэхэмкІэ УФ-м и Академие яакадемик, УФ-м изаслуженнэ врач.

Джащ фэдэу ар медицинэ журналэу «Мануальная терапия. Вертеброневрология», «Урысыем и Къыблэ медицинэ журнал» Дунэе неврологическэ журналэу Украинэм къыщыдэкІырэм яредакционнэ советхэм ахэт. Вертеброневрологхэм я Дунэе Академие, медицинэ шІэныгъэхэмкІэ Евро-Азиатскэ Академием я Вице-президент. Медицинэ шІэныгъэхэмкІэ Урысыем и Академие инаучнэ Совет ипроблемнэ комиссии хэт.

АдыгэлІ гъэсэгъэшхоу, къыз--е ее е Ери мысипест еспы жех дунаеу зэлъязыгъэшІагъэу, профессор хьалэмэтэу, зышъхьамысыжьэу Іофэу къыхихыгъэмрэ цІыфхэмрэ зязытырэ Лые Адэлджэрые Амэрбый ыкъор, шъыпкъэр пІощтмэ, ялые шъыпкъ.

Ащ ыныбжь ильэс 70-рэ зэрэхъугъэм ехъулІзу адыгэ цІыф пстэоу щыІэм ацІэкІэ тыфэгушІо, псауныгъэ дэгъу иІэу бэрэ къытхэтынэу тыфэльаІо.

ШЪАУКЪО Аслъангуащ. А. Лыем иинтернет нэкІубгьо дгьэфедагьэ.

июфшіэн фэшъыі

Лъэпкъ киностулиеу «ЛъыхъуакІу» зыфиІорэр Красногвардейскэ районым культурэмкІэ игупчэ Унэ 1977-рэ илъэсым щызэхащэгъагъ. Ащыгъум иІофшІэн зэриублэгъагъэр сурэттехыным фэщагъэхэм якружок арыгъэ. Джы ащ хэлажьэхэрэм яІэпэІэсэныгъэ зыкъегъэІэтыгъэным, ахэм эстетикэмкІэ зэхэшІэ тэрэз яІэ хъуным пылъых. ЯІофшІагъэхэр видео ыкІи сурэттехынымкІэ къызэрагъэлъэгъощтхэ шІыкІэ-амалхэр аІэ къырагъахьэх, тырахыхэрэр, непэрэ льэхьаным щыІэ хъугъэ техникэ пэрытыр къызыфагъэфедэзэ, монтаж ашІых. Ащ пыдзагъэу кружокым щарагъашІэ жанрэхэмкІэ сценэм, портретхэм, тыкъэзыуцухьэрэ дунаим щыщ пейзажхэм ятехын фэшъхьафэу фильмэхэри техыгъэнхэр, нэужым ахэр зэхэгъэуцожьыгъэнхэр ыкІи макъэхэр яІэхэу гъэпсыгъэнхэр.

Лъэпкъ киностудием илъэсипшІ пчъагъэ хъугъэу ипащэр Ротарь Александр. 1984-рэ илъэсым къыщегъэжьагъэу кино ыкІи сурэттехынымкІэ ІэпэІэсэныгъэшхо зыхэлъ специалистэу, творческэ ыкІи кІэщакІо хъун зылъэкІырэ ІофышІэу, зэчый ин зыхэлъ егъэджэк Го-Іофш Гак Гоу аш зыкъигъэлъэгъуагъ. КІэлэцІыкІухэр сурэт зэрэтепхыщт шІыкІэм зэрэфигъасэхэрэм, оператор сэнэхьатым ишъэфхэм зэрафигъэнэ Гуасэхэрэм адакІоу киноискусствэм нахь куоу хэщэгъэнхэм пылъ. ЕджакІохэм оператор, сурэттех сэнэхьатхэр къыхахыгъэх, яІэпэІэсэныгъэ хэпшІыкІэу хэхъо зэпыт. Александр дэгъугъэкІэ фэплъэгъунэу щытыр ригъэджэрэ ныбжьыкІэхэм ялъэныкъо гупсэ идэхагъэ зэхаригъэшІэн, цІыфым ищыІэныгъэ шыш такъикъ пэпчъ осэнчъэу зэрэщытыр агуригъэІон зэрилъэк Іырэр ары. Сурэтхэмрэ фильмэ кІэкІхэмрэ тырахын альэкІэу хъугъэх, ахэр дэгъоу ащызэлъашІэх Красногвардейскэ районым имызакъоу, республикэми. Ахэм ащыщыбэ унэгъо видеотекэхэм ахэлъ.

Киностудиеу «ЛъыхъуакІом» 2006 — 2011-рэ ильэсхэм къакІоцІ зыпкъ итэу план гъэнэфагъэкІэ Іоф ышІагъ, къэгъэлъэгъоныбэ ащ иеджакІохэм агъэхьазырыгъ. Ащ фэдэх «Районым и Маф»

зыфиІорэ видеоматериалхэр, искусствэхэм яеджап Тэ июбилей, «Унагъом и Мафэ» зэрэкІуагъэр, кІэлэцІыкІухэм япсауныгъэ зыщагъэпытэрэ гъэмэфэ лагерэу «ЩэрэІ гъэмафэр» зыфиГорэр къызэГуахы ыкТи зэфашІыжьы зэхъум зэрахэлэжьагъэхэр. Джащ фэдэу щысэтехыпІэ кІэлэцІыкІу коллективхэу «Лъэдэкъэжъыехэр», «Акварель», «Зыпкъ итхэр», «Налмэс-налкъутэхэр» зыфиІорэм концертхэу къатыгъэхэр ыкІи кІэлэцІыкІу творческэ фестивалэу «Адыгеим ижъогъожъыехэр» зыфиІорэм зэхащэгьагьэхэр ащытырихыгъэх.

Видеостудием щызэхатщэхэрэ сценарнэ операторскэ купхэм сюжет гъэнэфагъэ зиІэ къэгъэлъэгъон гъэшІэгъонхэр тырахых, — еІо студием ипащэ. — Ахэм ащыщых «Сянэ сыдеІэ», «Ахъщ», «Радиор шІу зылъэгъухэрэр», «ЧъыІалІ» зыфиІохэрэр.

А. Ротарь къызэрэхигъэщыгъэмкІэ, кинотехыным пылъхэм ямызакъоу, сурэттехыным зыфэзыгъасэхэрэми къэгъэлъэгъонхэр афызэхащэх. Джащ фэд сурэт техыгъэ къэгъэльэгьонхэу «МыжьокІэжьгьэйхэр»,

«Тыкъэзыуцухьэрэ дунаим идэхагъ», «ТекІоныгъ», «Тихэгъэгу», «Къэгъагъэм идунай» зыфиІохэу агъэхьазырхи, сурэттех цІыкІухэр зыхэлэжьагъэхэр.

Республикэ зэнэкъокъоу «Тыкъэзыуцухьэрэ чІыопсым идэхагъ» зыфиГоу зэхащэгъагъэм зыхэлажьэхэм, киностудием ифотоклуб зыщызыгъэсэрэ Дима Ермаковым ятІонэрэ чІыпІэр щиубытыгь. Экологием фэгъэхьыгъэ фильмэу «Тыкъызэрыхъухьэгъэ тиреспубликэ цІыкІу» зыфиІорэмкІэ операторэу зызыгъэсэрэ И. Ветровам къалэу Мыекъуапэ и Гранпри къыфагъэшъошагъ. Ащ фэдэ гъэхъагъэхэр зигугъу къэтшІырэ лъэпкъ киностудием зэришІыгъэхэм пае ащ ипащэу А. Ротарь культурэмкІэ район гъэ Іорыш Іап Іэм, зэрэ Урысые фестивалэу «Салют Победы» зыфиІоу къалэу Новороссийскэ щызэхащэгъагъэм щытхъу тхыльхэр, республикэ, джащ фэдэу краевой зэнэкъокъухэм ыкІи фестивальхэм ядипломхэр мызэу, мытІоу къыфагъэшъошагъэх. Илъэс 30-м ехъугъэу межипысшефедек неІшфоІи пае Александр ыгъасэхэрэми естинетыст имехустеІшфоІи ин къыфашІы.

ШЭКІО Мир.

Мыекъуапэ щэкІо

Я X-рэ зэнэкъокъоу Мыекъуапэ щыкlорэм Къыблэ шъолъырымрэ Темыр Кавказымрэ ямузыкант кlэлэеджакlохэр хэлажьэх. Адыгэ Республикэм искусствэхэмкlэ иколледж зэнэкъокъур игъэкlотыгъэу къыщызэlуахыгъ.

Адыгеим искусствэхэмкіэ икіэлэціыкіу еджапіэхэм защызыгъасэхэрэр, ансамблэхэу «Мыекъуапэ инэфылъэхэр», «Казачатэр», нэмыкіхэри зэхахьэм щыуджыгъэх.

ФортепианэмкІэ, скрипкэмкІэ, виолончелымкІэ кІэлэеджакІохэм яшІэныгъэ къагъэлъагъо. ЗэхэщэкІо купым итхьаматэу, Адыгэ Республикэм культурэмкІэ иминистрэу Чэмышъо Гъазый, культурэмкІэ Министер-

ствэм иотдел ипащэу Шэуджэн Бэлэ зэнэкъокъур зэрэкІорэм льэпльэх, зэгъэпшэнхэр ашІых. КІзух концертыр гъэшІэгъон хъущтэу алъытэ.

Сурэтым итхэр: музыкант ныбжыык Іэхэр.

саро саро саро саро <u>ИСКУССТВЭМРЭ ТИКЪЭГЪЭЛЪЭГЪОНХЭМРЭ</u> саро саро саро саро

Индиер, сурэтхэр, къашъохэр

Зэхахьэм хэлэжьагьэх музееу зыцІэ кьетІуагьэм идиректорэу Кушъу Нэфсэт, археолог цІэры-Іоу ЛэупэкІэ Нурбый, Адыгэ Республикэм исурэтышІхэм я Союз итхьаматэу Хъуажъ Рэмэзан, Индием икультурэ игупчэу Краснодар къыщызэ Уахыгъэм ипащэу Инна Датт, нэмык Іхэри. Диныр зылэжьхэрэм шэн-хаб-

БАСКЕТБОЛ

Къокіыпіэм щыпсэурэ льэпкьхэм искусствэ— хэмкіэ я Къэралыгъо му- зей икъутамэу Мыекъуа— пэ дэтым къэгъэлъэгъон гъэшіэгъон къыщызэ— іуахыгъ. Журналистэу, дунэе іофмэ апылъэу Валентин Коровиковым ыугъоигъэ сурэтхэр Индием итарихъ, икультурэ афэгъэхьыгъэх.

зэхэр зэрэзэрахьэхэрэм, лъэпкъ мэфэкІхэм, псэукІзу яІэм къыхэхыгъэ пычыгъохэм сурэтхэр яхьылІагъэх. Пылымрэ аслъанымрэ зэрэзэбэнхэрэм, фэшъхьафхэми узыІэпащэ. Сурэт 87-рэ музеим къыщагъэлъагъо.

Музеим шыкІогъэ зэхахьэр

къэшъокlо купым къыгъэдэхагъ. Индием илъэпкъ шъуашэхэр пшъашъэхэм ащыгъэу къэшъуагъэх, уджыгъэх, лъэпкъ шэн-хабзэхэр искусствэм иамалхэмкlэ къагъэлъэгъуагъэх. Аделарида Погосовамрэ Нора Григорянрэ якъэшъуакlэ гур «ыгъэлъэпэрапэщтыгъ». Къашъом икупкl къызэlуахызэ, пчэгур къагъэдахэ. Нэплъэгъу закъокlэ къаlотэн алъэкlырэр зэбгъэпшэщтыр къэгъотыгъошlоп.

— ТигущыГэр къашъор ары, — еГо Аделарида Погосовам. — Лъэпкъым къыкГугъэ гъогумрэ шъуашэмрэ зэрэзэпхыгъэхэр къашъом къыщытэГуатэ. Мыекъуапэ дахэу къыщытпэгъокГыгъэх, бысымхэр тхьаегъэпсэух.

Музеим къэгъэлъэгъонхэр мы мазэм щыкІощтых.

Сурэтым итхэр: къэгъэлъэгъоным икъызэІухын хэлэжьэгъэ къэшъокІо пшъашъэхэр.

ФУТБОЛ

ЯзэхэщакІэ узыІэпещэ

Баскетбол клубэу «Кубань-Локомотив» Краснодар зэхищэгъэ зэнэкъокъум кіэлэеджакіохэр хэлажьэх. Апэрэ чіыпіэхэм афэбэнэщтхэр къыхэхыгъэнхэм фэші пэшіорыгъэшъ зэіукіэгъухэр шъолъырхэм ащэкіох. Адыгэ Республикэм ибаскетбол командэхэр Мыекъуапэ ия 2-рэ спорт еджапіэ щызэдешіагъэх.

Адыгэ Республикэм изаслуженнэ тренерэу Юрий Бойко Мыекъуапэ щигъэсэрэ кІалэмэ зэнэкъокъум апэрэ чІыпІэр къыщыдахыгъ. Красногвардейскэ районым икІэлэеджакІохэр ятІонэрэ хъугъэх. Адыгэкъалэрэ Кощхьэблэ районымрэ яныбжыкІэхэр финалныкъом щызэІукІагъэх, Адыгэкъалэ испортсменхэм текІоныгъэр къыдахи, ящэнэрэ чІыпІэр афагъэшъошагъ.

Зэнэкъокъур зезыщагъэмэ ащыщэу, СССР-м спортымкІэ имастерэу Сергей Золотцевым зэхэщакІомэ яІофшІагъэ осэ ин ритыгъ. НыбжыыкІэхэр спортым пыщэгъэнхэм фэшІ ащ фэдэ зэІукІэгъухэм шІуагъэу къахьырэр хигъэунэфыкІыгъ.

Адыгэ Республикэм гъэсэныгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ и Министерствэ и СДЮСШОР идиректорэу ХьакІэмызэ Асльан апэрэ чІыпІищыр къыдэзыхыгъэмэ афэгушІуагъ, шІухьафтынхэр аритыжынгъэх. Командэ пэпчъ спорт шъуашэхэр,

Іэгуаохэр, кубокхэр, медальхэр фагьэшьошагьэх. Мэлыль фэгъу мазэм и 20-м дэжь кІэух зэнэкъокъур Краснодар щыкІощт. Адыгеим ыцІэкІэ Мыекъуапэ икомандэ зэІукІэгъумэ ахэлэжьэщт.

Сурэтым итыр: Адыгэкъалэрэ Кощхьэблэ районымрэ якомандэхэр зэдешІэх.

Ныбджэгъу ешІэгъухэр

«Зэкъошныгъ» Мыекъуапэ — «Урожай» Мыекъопэ район — 2:2. Ныбджэгъу ешІэгъур мэлылъфэгъум и 1-м республикэ стадионэу «Юностым» щыкІуагъ.

Къэлапчъэм Іэгуаор дэзыдзагъэхэр: Альта-Равна-тlогъогогъо, «Урожай», Датхъужъ, Хьабэчыр — «Зэкъошныгъ».

Мыекъопэ «Зэкъошныгъэм» итренер шъхьа-І у Кобл Анзор футболистэу къыригъэблэгъагъэхэм яухьазырыныгъэ еуплъэкІу, ныбжьыкІэхэм акІырэплъы. Хэгъэгум изэнэкъокъу мэлылъфэгъум и 18-м аублэщт. Командэм -ы Тшеф Ішеф хъузэ, зэгъэпшэнхэр ешІых. «Зэкъошныгъэр» «Урожаим» зыдешІэм, Мыекъопэ районым икомандэ хэтлъэгъуа-

гъэх нахьыпэк республикэм иклуб щеш эщтыгъэхэ Мальцевыр, Саяпиныр, Потешкиныр, нэмык Іхэри. «Зэкъошныгъэм» щеш Гагъэх Хьабэчыр Рустам, Датхъужъ Адамэ, тикомандэ къэзыгъэзэжьыгъэ Игорь Жегулиныр, Мыекъуапэ ия 11-рэ гурыт еджап Гара ик Гара их Гар

Пчъагъэр 2:1-у «Урожаим» ешІэгъур ыхьызэ, зэІукІэгъур зыщаухыным Хьабэчыр Рустам ухъумакІор къызэринэкІи, хъагъэм Іэгуаор ридзагъ — 2:2.

Мэлылъфэгъум и 5-м «Зэкъошныгъэм» ныбджэгъу ешІэгьоу иІэщтыр Ныбыгъу щыкІощт. ЯтІонэрэ купым икомандэ анахь дэгъумэ ащыщэу «Салют» Белгород дешІэшт.

Сурэтыр «Зэкьошныгьэмрэ» «Урожаимрэ» язэдешІэгьу къыщытырахыгь.

НэкІубгьор зыгьэхьазырыгьэр ЕМТІЫЛЪ Нурбый.

Зэхэзыщагъэхэр: Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэр, иминистрэхэм я Кабинет

КъыдэзыгъэкІырэр:
Адыгэ Республикэм лъэпкъ ІофхэмкІэ, ІэкІыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэп-къэгъухэм адыряІэ зэпхыныгъэхэмкІэ ыкІи къэбар жъугъэм иамалхэмкІэ и Комитет Адресыр: ур.Крестьянскэр, 236

Редактор шъхьа**І**эр

ДЭРБЭ ТИМУР

Редакциер зыдэщы Гэр: 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Первомайскэр, 197.

197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьаІэм иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэрпшъэдэкІыжь зыхьырэ секретарыр:
52-16-77.
E-mail:
adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхьатыгъэр: Урысые Федерацием хэутын ІофхэмкІэ, телерадиокъэтынхэмкІэ ыкІи зэлъы-ІэсыкІэ амалхэмкІэ

и Министерствэ и Темыр-Кавказ чІыпІэ гъэІорышІапІ, зэраушыхьатыгъэ номерыр ПИ №10-3892

Гъэзетым къыхиутыхэрэм мышъыпкъагъэу къахафэхэрэмкІэ къэзытхыгъэхэм пшъэдэкІыжь ахьы. Къатхэхэрэмрэ гъэзетым щылажьэхэрэмрэ яеплъыкІэ зэтемыфэн ылъэ-кІыщт. Гъэзетеджэхэм къытфагъэхьырэ тхыгъэхэр зэхэтфыхэрэп ыкІи къэ-ЗЫТХЫГЪЭХЭМ аІэкІэдгъэхьажьыхэрэп.

Зыщыхаутырэр ОАО-у «Полиграф-ЮГ», 385000, къ. Мыекъуапэ, ур. Пионерскэр, 268

> Пчъагъэр 3508 Индексхэр 52161 52162 Зак. 844

Хэутыным узщык1этхэнэу щыт уахьтэр Сыхьатыр 18.00 Зыщык1этхэгъэхэ уахьтэр Сыхьатыр 18.00